

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 24 (664) ■ 26 iyun 2013

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Xose Manuel Barrozu: «Avropa İttifaqı Azərbaycanla etibarlı əməkdaşlıq qurub»

İyunun 20-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva Belçika Krallığına işgüzar səfər etmişdir. Brüsseldə Avropa İttifaqı (Aİ) Şurasının prezidenti Herman Van Rompuy ilə görüşən Azərbaycanın dövlət başçısı ölkəmizlə Aİ arasında münasibətlərin müxtəlif sahələrdə uğurlu inkişafı barədə geniş müzakirələr aparmış, səfərin ikitərəfli əməkdaşlığın daha da güclənməsinə təkan verəcəyinə ümid etdiyini bildirmişdir.

Görüşdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli yolları, regional təhlükəsizlik və sabitlik, enerji sahəsində əməkdaşlıq və bir sıra digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılmışdır.

İyunun 21-də Prezident İlham Əliyev və Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Herman Van Rompuy mətbuata bəyanatlarla çıxış etmişlər. Herman Van Rompuy bildirmişdir ki, tərəflər səmimi, geniş və konstruktiv şəraitdə Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında qarşılıqlı maraq doğuran sahələri müzakirə etmişlər. Görüşlərdə digər mövzularla yanaşı, enerji məsələsinə də geniş nəzər salınmışdır. «Mən hər iki tərəf üçün vacib strateji layihə olan «Cənub» qaz dəhlizində əldə edilən əhəmiyyətli nailiyyətlərlə bağlı razılığımı bildirdim», - deyən cənab H.V.Rompuy Azərbaycanın Avropa İttifaqı üçün vacib tərəfdaş olduğunu diqqətə çatdırmışdır: «Mən bir daha qeyd etdim ki, Avropa İttifaqı Şurasının prezidenti Azərbaycan ilə demokratik və müstəqil dövlətlərin quruluşu üçün əhəmiyyətli əməkdaşlıq qəti niyyətlidir. Biz, həmçinin, Şərq tərəfdaşlığında ki irəliləyişləri nəzərdən keçiririk və mən Assosiativ Müqaviləyə əsaslanan yeni münasibətlərin qurulması ilə bağlı güclü niyyətimi bildirdim. Nəhayət, biz regional və beynəlxalq məsələləri müzakirə etdik. Bu müzakirələr zamanı Prezidentin fi-

kirləri və perspektivlər mənim marağıma səbəb oldu. Avropa İttifaqı hesab edir ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ədalətli şəkildə həll edilmədən Cənubi Qafqazda sabitliyə nail oluna bilməz və biz ATƏT-in Minsk qrupunun vasitəçilik cəhdlərini dəstəkləməkdə davam edirik».

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bəyanatla çıxış edərək bildirmişdir ki, Azərbaycan Avropaya mümkün qədər yaxın olmaq arzusundadır. Ölkəmiz «Şərq tərəfdaşlığı» proqramının fəal iştirakçısıdır. «Avropaya nə qədər yaxın olsaq, bir o qədər demokratik inkişaf üçün imkanlarımız çox olar. Biz bu sahədə əməkdaşlığa görə Avropa təsisatlarına olduqca minnətdarıq», - deyən dövlətimizin başçısı demokratikləşmə, insan hüquqları kimi sahələrdə Azərbaycana öz siyasi islahatlarını ən yüksək beynəlxalq standartlara uyğun həyata keçirməsində yardım edən Aİ ilə bu sahələrdə əməkdaşlığın davam etdiriləcəyini vurğulamışdır. Regional sabitlik və təhlükəsizlik, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli məsələlərinə toxunan Prezident İlham Əliyev ATƏT-in Minsk qrupuna həmsədrlik edən ölkələrin prezidentlərinin verdiyi bəyanatı yüksək dəyərləndirmiş, həmsədr ölkələrdən münaqişənin mümkün qədər tez həllinə nail olmaq üçün bütün lazımı addımların atılmasına dair verdikləri sərəhləri tam dəstəklədiyini qeyd etmişdir. Azərbaycanın enerji təhlükəsizliyi sahəsində Avropa təsisatlarının mühüm tərəfdaşı hesab olunduğunu, atılan birgə addımların TANAP və «Cənub» qaz dəhlizi layihəsinin uğurla həyata keçirilməsi üçün əlavə imkanlar yaradacağına əminliyini ifadə etmişdir.

Azərbaycan Prezidenti Avropa Komissiyasının sədri Xose Manuel Barrozu ilə də görüşmüş, ölkəmiz ilə Avropa Komissiyası arasında əlaqələrin inkişafından danışmışdır. Sonra Prezident İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri Xose Manuel Barrozu mətbuata bəyanatlarla çıxış etmişlər. Xose Manuel Barrozu bildirmişdir ki,

Avropa İttifaqı Azərbaycanla enerji sahəsində etibarlı əməkdaşlıq qurub, iki il əvvəl tərəflər arasında «Cənub» qaz dəhlizində dair və enerji sahəsində strateji əməkdaşlıq haqqında bəyannamə imzalanıb, hər iki tərəf bu layihənin reallaşması istiqamətində söylərini artırmışdır. Cənab Barrozu «Şahdəniz-2», «Nabucco Qərb» və «Trans-Adriatik» boru kəmərləri ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın yeni formatı üzərində işləyirik. Gündəliyimiz gənşir, bir çox sahələri əhatə edir. Azərbaycan artıq Avropa ölkələrinə sərmayə qoymağa başlayır. Sərmayələrimizin quruluşuna baxsaq, görərik ki, bu sərmayələr yalnız enerji sahəsi ilə bağlı deyildir. Burada, həmçinin, qarşılıqlı maraq doğuran digər sahələr də vardır. Bir çox illərdir ki, Avropa da bizim ölkəmizə böyük sərmayələr yatırır. Bu investisiyalar bizə iqtisadiyyatımızı şaxələndirməyə və ölkəmizi müasirləşdirməyə yardım edir».

«Cənub» qaz dəhlizi barədə danışıq Azərbaycanın dövlət başçısı qeyd etmişdir ki, tərəflər arasında imzalanmış bəyannamə Avropa ilə Azərbaycan arasında daha güclü əlaqələr yaradacaqdır: «Azərbaycan Avropada proqnozlaşdırılan sabit bazarı tapacaq, Avropa isə Azərbaycandan alternativ qaz mənbəyi əldə edəcəkdir. Ümidvarıq ki, Azərbaycandan Avropaya ixrac edilən qazın həcmi sırf «Şahdəniz-2» layihəsi ilə məhdudlaşmayacaqdır. Çünki bizim 2 trilyon kubmetrdən artıq təsdiqlənmiş qaz ehtiyatlarımız vardır. Artıq qeyd etdiyim kimi, Avropa Azərbaycan qazı üçün mühüm bazara çevriləcəkdir. «Cənub» qaz dəhlizi enerji təhlükəsizliyinə xidmət edən layihədir. Bu layihə Avropanın enerji xəritəsini dəyişəcək və ölkəmizin, eləcə də region dövlətlərinin iqtisadi əməkdaşlıqdan yararlanması üçün əlavə imkanlar açacaqdır».

tiyacının 10 faizini ödəyə bilər və bununla da bizim enerji təhlükəsizliyimizə, qiymətlərin salıbtılıyına, inkişafa və yeni iş yerlərinin açılmasına töhfə verə bilər».

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bəyanatla çıxış edərək sayca beşinci olan bu səfərini qarşılıqlı münasibətlərin intensiv və sıx inkişafının göstəricisi kimi dəyərləndirmişdir. Qeyd etmişdir ki, Avropa İttifaqı ilə üzv dövlətlər arasında ticarət dövriyyəsi artmaqdadır, həmçinin, «Şərq tərəfdaşlığı» proqramı bu çərçivədə irəliləyən təşəbbüslərə dəstək vermək imkanı yaradır: «Azərbaycan «Şərq tərəfdaşlığı» qrupunun fəal üzvüdür. Hazırda biz Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlığın yeni formatı üzərində işləyirik. Gündəliyimiz gənşir, bir çox sahələri əhatə edir. Azərbaycan artıq Avropa ölkələrinə sərmayə qoymağa başlayır. Sərmayələrimizin quruluşuna baxsaq, görərik ki, bu sərmayələr yalnız enerji sahəsi ilə bağlı deyildir. Burada, həmçinin, qarşılıqlı maraq doğuran digər sahələr də vardır. Bir çox illərdir ki, Avropa da bizim ölkəmizə böyük sərmayələr yatırır. Bu investisiyalar bizə iqtisadiyyatımızı şaxələndirməyə və ölkəmizi müasirləşdirməyə yardım edir».

Sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Avropa Komissiyasının sədri Xose Manuel Barrozu KİV nümayəndələrinin suallarını cavablandırmışlar.

rəsmi xronika

Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına üzv ölkələrin diaspor təşkilatları rəhbərlərinin I forumuna

Hörmətli forum iştirakçıları! Sizi Azərbaycanda ürəkdən salamlayıram və forumun işinə uğurlar arzulayıram.

Fərqli coğrafi məkanda məskunlaşmış, keşməkeşli inkişaf yolu qət etmiş türkdilli xalqlar bəşəriyyətin çoxəsrlik təkamül prosesində daim mühüm rol oynamış, öz zəngin mədəni ənənələri ilə tarix səhnəsində öncül yerlərini qoruyub saxlamışlar. Türkdilli xalqlar və onları təmsil edən dövlətlər bu gün də dünyada sülhün və təhlükəsizliyin təmin olunması, sivilizasiyalararası dialoqun dərinləşməsi, beynəlxalq iqtisadi, siyasi və mədəni əlaqələrin genişlənməsinə əhəmiyyətli töhfələr verirlər.

Qloballaşan dünyanın diktə etdiyi hazırkı realıqlar türkdilli ölkələrin xalqlarını və hökumətlərini sıx əməkdaşlığa, qarşılıqlı əlaqələrə daha da gücləndirməyə, xarici siyasət fəaliyyətini uyğunlaşdırmağa və birgə taktika müəyyənləşdirməyə sövq edir. Bu istiqamətdə xalqlarımızın diaspor təşkilatları arasında tərəfdaşlıq münasibətlərinin qurulması və inkişafına yönəlmiş təşəbbüslər təqdirəlayiqdir. Türkdilli dövlətlər arasında əlaqələrin inkişafında, ortaq mənafeələrimizin etibarlı qorunmasında dünyanın müxtəlif ölkələrində fəaliyyət göstərən diaspor təşkilatlarının rolu xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycan hər zaman həmin təşəbbüsləri dəstəkləmiş və gələcəkdə də bu siyasəti davam etdirmək əzmindədir.

Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına üzv ölkələrin diaspor təşkilatları rəhbərlərinin I Bakı forumunun keçirilməsi dünyamızın hansı ölkəsində yaşamasından asılı olmayaraq soykökünə, tarixinə, milli mənəvi dəyərlərinə ehtiram, doğma vətənin maraqlarına bağlılıq nümayiş etdirən diasporun formalaşmasının bariz nümunəsidir. Düşünürəm ki, biz bu potensiala güvənərək siyasi çoxqütblülük, iqtisadi, mədəni və informasiya proseslərinin qlobal inkişafı şəraitində xalqlarımızın mənafeəsinin müdafiəsi, regionda sülhün möhkəmləndirilməsi, təhlükəsizlik və sabitliyin təmin edilməsinə birgə töhfə verə bilərik.

Bir daha forum çərçivəsindəki müzakirələrin və qəbul ediləcək qərarların dövlətlərimiz arasında dostluq və qarşılıqlı münasibətlərinin inkişafına təkan verəcəyinə dərin inamımı ifadə edir və hər birinizə bu yolda uğurlar diləyirəm.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 20 iyun 2013-cü il

«Alov qüllələri» Bakının yeni simvoludur

İyunun 24-də Bakıda, «Alov qüllələri» kompleksindəki «Fairmont Bakı» otelinin açılışı olmuşdur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və xanımı Mehriban Əliyeva açılış mərasimində iştirak etmişlər.

Dövlətimizin başçısına oteldə yaradılmış şəraitlə bağlı məlumat verilmişdir. Qeyd olunmuşdur ki, «Alov qüllələri» paytaxtımıza gələn qonaqların istirahətinin yüksək səviyyədə təşkili üçün yeni məkanlardır. Ölkəmizin müasir simasının yaradılması istiqamətində atılan mühüm addımlardandır. «Alov qüllələri» ideyası özlüyündə bir element kimi son dərəcə maraqlıdır. Bu, ilk növbədə, son illər Odlar Yurdu Azərbaycanında aparılan quruculuq və abadlıq işlərinin miqyasını göstərir. Ona görə də «Alov qüllələri» həm ideya, həm də arxitektura baxımından diqqəti cəlb edən

nadir nümunələrdəndir.

Bildirilmişdir ki, müasir Bakının simvollarından birinə çevrilən bu qüllələr qlobal urbanizasiya tələblərinə tam cavab verməklə özündə bir neçə kompleksi və xidmət sektorunu birləşdirir. Nömrələrin hamısından şəhərə və Xəzər dənizinə gözəl mənzərə açılır. Otel qüllələrində ümumi sahəsi 2,3 min kvadratmetrdən çox olan və özündə idman zalı, hovuz və digər istirahət yerlərini birləşdirən xidmət sahələri yaradılmışdır. Bundan əlavə, burada ümumi sahəsi 5 min kvadratmetrdən çox olan müxtəlif konfrans zalları da fəaliyyət göstərir. Beş konfrans zalında minimum 430, maksimum 1000 nəfərlik tədbirlərin keçirilməsi üçün hər cür şərait vardır. Yerləşdiyi ərazi və mənzərəsi baxımından nadirliyi ilə fərqlənən «Fairmont Bakı» oteli təklif etdiyi xidmətlər baxımından bir çox brendləri üstələyir.

Prezident İlham Əliyev «Fairmont Bakı»da yaradılan şəraitlə yaxından tanış olduqdan sonra otelin kollektivi ilə görüşmüş, bu gözəl obyektin Bakının, ümumilikdə Azərbaycanın ən böyük, ən müasir oteli adlandırılmış, yaradılan şəraitin yüksək səviyyədə olduğunu bildirmişdir: «Fairmont» oteli, sözün əsl mənasında, möhtəşəm bir oteldir. Daxili dizayn zövq oxşayır. Burada hər şey çox böyük zövqlə yaradılmışdır. Hər şey qonaqların rahatlığına hesablanmışdır. Gözəl otaqlar, geniş ictimai yerlər, konfrans mərkəzi, istirahət zonaları, dizayn çox gözəldir. Əlbəttə ki, otelin xarici görünüşü də möhtəşəmdir. «Fairmont» oteli və «Alov qüllələri» Bakının yeni simvoludur». Dövlətimizin başçısı qeyd etmişdir ki, bu otelin açılması, eyni zamanda, turizm sektorunun inkişafına da mühüm təkan verəcəkdir.

2 Borclu vergi ödəyicilərinin əmlakı siyahıya alınmışdır

3 Vergi sahəsində ən müasir və şəffaf elektron audit sistemi tətbiq olunur

4 Azərbaycan transmilli şirkətlərin vergidən yayınmasına qarşı qətiyyətli mövqe nümayiş etdirir

5 Vergi partnyorluğu sazişinin tətbiqi yüksək dəyərləndirilir

Vergilər naziri Lənkəranda vətəndaşları qəbul etmişdir

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığı və tövsiyələrinə uyğun olaraq, mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri bölgələrdə vətəndaşların qəbulunu keçirir, onların müraciətlərinə baxır və qaldırılan məsələlərin həllinə hərtərəfli kömək edirlər. Vergilər naziri Fazil Məmmədov iyunun 20-də Lənkəran, Astara, Lerik, Masallı, Yardımlı, Cəlilabad, Biləsuvar və Cəbrayıl rayonlarından olan 100-dən artıq vətəndaşı qəbul etmiş, onların müraciətlərini dinləmişdir.

Qəbula gələnler vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlər, vergilərin hesablanması, ödənilməsi, eləcə də vergi nəzarəti tədbirləri

sahəsində sahibkarların qarşılaşdıqları problemlərlə bağlı nazirə müraciət etmiş, bununla əlaqədar onları narahat edən bəzi məsələlərin həllinə kömək göstərməyi xahiş etmişlər.

Vergilər naziri Fazil Məmmədov vətəndaşlar tərəfindən qaldırılan məsələlərin həll edilməsi, hər bir şəxsin müraciətinin diqqətlə araşdırılması və qanunvericiliyə uyğun həlli barədə müvafiq strukturlara tapşırıqlar vermişdir.

Vətəndaşların bir sıra müraciətləri isə yerində həll edilmiş, digər məsələlərin də obyektiv araşdırılacağı və konkret tədbirlər görüləcəyi bildirilmişdir.

Borclu vergi ödəyicilərinin əmlakı siyahıya alınmışdır

İyunun 11-də Xaçmaz rayonu, Şimal qəsəbəsindəki «Nabran» kiçik müəssisəsinə məxsus «Mayak» istirahət mərkəzində və Nabran qəsəbəsindəki «Asiman» MMC-yə məxsus «Qreenville» istirahət mərkəzində əmlakın siyahıya alınması tədbiri keçirilmişdir.

«Mayak» müəssisəsinin 7 min 917 manat, «Qreenville»nin isə 5 min 78 manat məbləğində vergi borcu olduğu müəyyən edilmişdir.

Bu barədə onlara bildiriş göndərilsə də, borc məbləği qanunvericilikdə nəzərdə tutulan müddətdə ödənilməmişdir. Vergi Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə əsasən, yaranmış vergi borcunun ödənilməsinə təmin etmək üsulu kimi obyektlərdəki əmlakın siyahıya alınması haqqında qərar çıxarılmış, onlara məxsus əmlak qanunvericiliyə uyğun qayda-da siyahıya alınmışdır.

RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

❖ Dövlət Statistika Komitəsindən verilən məlumata görə, 2013-cü ilin yanvar-may aylarında əhəlinin gəlirləri əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 6,8% artaraq **13,0 milyard manata** çatmış, onun hər nəfərə düşən həcmi orta hesabla **1403,2 manat** və ya ayda **280,6 manat** təşkil etmişdir.

❖ Ötən 5 ay əhali gəlirlərinin 69,3%-i son istehlakə, **9,2%-i vergilər**, sosial sığorta və ümumi haqların, **1,9%-i kreditlər** üzrə faizlərin ödənilməsinə, **19,6%-i əmanətlərin** və **kapitalın** artırılmasına yönəldilmişdir.

❖ Cari ildə inşaat işlərinin aparılması üçün dövlət büdcəsindən ayrılması nəzərdə tutulmuş **7019.0 milyon manat** vəsaitin **2474.7 milyon manatından** istifadə olunmuşdur.

❖ Bu ilin əvvəlindən əhəliyə **9.8 milyard manatlıq** istehlak malları satılmış və pullu xidmət göstərilmişdir. İstehlak mallarının 12,2%-i hüquqi şəxslər, 39%-i yarmarkalar və bazarlar, 48,8%-i hüquqi şəxs yaratmadan fəaliyyət göstərən fiziki şəxslər tərəfindən realizə olunmuşdur.

❖ Cari ildə pərakəndə əmtəə dövriyyəsi 8,8% artaraq **7.5 milyard manata**, pullu xidmətlərin həcmi isə 7,3% artaraq **2.3 milyard manata** çatmışdır.

«ASAN xidmət» mərkəzləri fəaliyyətini genişləndirir

Ötən ilin sonlarından Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin tabeliyində yaradılmış «ASAN xidmət» mərkəzlərinin dövlət orqanları tərəfindən göstərilən xidmətlər vahid və əlaqələndirilmiş formada həyata keçirilir. Mərkəzlərin yaradılmasında məqsəd vətəndaşların əlavə xərclərinin və vaxt itkisinin azaldılması, xidmətin peşəkarlıq səviyyəsinin, şəffaflığın artırılması, dövlət strukturlarına etimadın, korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, elektron xidmətlərdən daha geniş istifadə olunması, bu sahədə aparılan institusional islahatların səmərəliliyinin yüksəldilməsidir.

«ASAN xidmət» mərkəzlərinin sayı artırılacaq

Hazırda ölkədə üç belə mərkəz fəaliyyət göstərir. 1 saylı «ASAN xidmət» mərkəzi Bakı şəhərinin Nəsimi, Nərimanov və Binəqədi rayonlarının sakinlərinə, 2 saylı «ASAN xidmət» mərkəzi Bakı şəhərinin Nizami, Xətai və Suraxanı rayonlarının sakinlərinə xidmət göstərir. Sumqayıt «ASAN xidmət» mərkəzindən isə Sumqayıt şəhəri ilə yanaşı, Abşeron, Xızı, Siyəzən və Şabran rayonlarının sakinləri də yararlanırlar. Avqustun əvvəlində isə Yasamalda daha bir mərkəzin açılışı gözlənilir.

«ASAN xidmət» mərkəzlərində notariat fəaliyyəti, vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının dövlət qeydiyyatı, məhkumluq barədə arayışların verilməsi, sürücülük vəsiqələrinin dəyişdirilməsi, şəxsiyyət vəsiqələrinin verilməsi və dəyişdirilməsi, ümumvətəndaşlıq pasportlarının verilməsi və dəyişdirilməsi, torpaq kadastrı məlumatları barədə arayışların verilməsi, hüquqi və fiziki şəxslərə arxiv arayışlarının verilməsi, əmək pensiyalarının təyin edilməsi, daşınmaz əmlakla bağlı əməliyyatların qeydiyyatı, əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə Azərbaycan Respub-

likasının ərazisində müvəqqəti və daimi yaşamaq üçün icazələrin, habelə haqqı ödənilən əmək fəaliyyətini həyata keçirmələri üçün fərdi icazələrin verilməsi, kommersiya hüquqi şəxslərin və vergi ödəyicilərinin qeydiyyatı üzrə xidmətlər göstərilir.

Vətəndaşın «ayağına gedən» səyyar xidmət

«ASAN xidmət» mərkəzlərinin təsis edilmədiyi regionlardakı əhəlinin rahatlığı üçün zəruri müasir texnologiya avadanlıqlarla təchiz edilmiş irihəcmli xüsusi avtobuslar artıq səyyar formada regionlarda əhəliyə xidmətlər göstərməyə başlayıb. Səyyar xidmətin həyata keçirilməsinin əsas məqsədi «ASAN xidmət» şəbəkəsinin ölkənin bütün ərazisini əhatə etməsi, dövlət xidmətlərinin vətəndaşlara daha rahat, yeni və innovativ üsullarla təqdim olunması, əhəli üçün ölçətilməsinin təmin edilməsi və vətəndaş məmnunluğuna nail olunmasıdır.

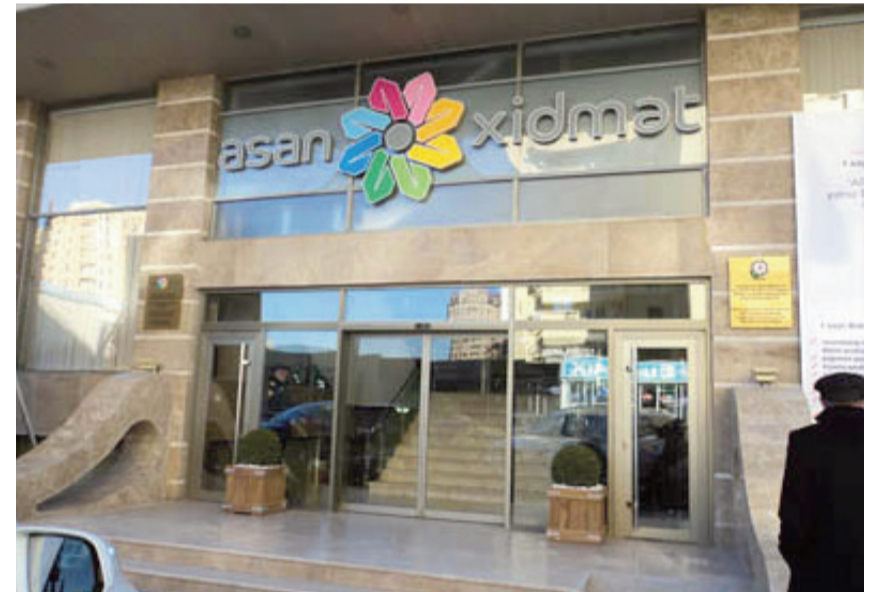
Şirvan və Hacıqabul şəhərlərinin sakinləri səyyar xidmətdən Şirvan şəhərində, Quba, Qusar və Xaçmaz rayonlarının sakinləri isə Quba şəhərində istifadə edə bilərlər. Xırdalanda Abşeron rayon əhalisinə səyyar xidmət göstərilir. Hazırda «ASAN xidmət»in səyyar avtobusları Sabirabad və Saatlı rayonlarının sakinlərinə xidmət göstərir. Bununla yana-

şı, ödənişli səyyar xidmətlərin göstərilməsi də nəzərdə tutulub. Paytaxt sakinlərinə ödənişli səyyar xidmətlərin göstərilməsi məqsədilə Bakıda xüsusi təchiz edilmiş minik maşınları vətəndaşların arzu etdikləri yerdə sifariş edilən xidməti göstərəcək. Hazırda bu xidmətin tətbiqi ilə əlaqədar xidmət haqqının, məsuliyyət, səlahiyyət və s. kimi məsələlərin müəyyənlişməsi üzərində iş aparılır. Bütün bunlar tənzimləndikdən sonra Bakı qeydiyyatında olan vətəndaşlar ödənişli səyyar xidmət sifariş edə bilərlər. Əhəllər, hərəkət imkanlı məhdud olan insanlar üçünse bu xidmətlər pulsuz göstəriləcək.

«ASAN kart» gəlir...

Yaxın gələcəkdə «ASAN kart»ın istifadəyə verilməsi nəzərdə tutulur. «ASAN kart» iki funksiya: ödəniş və identifikasiya vəzifələrini yerinə yetirəcək. Bu kartlardan noqliyat və kommersiya xidmətləri, elektron imza üçün də istifadə etmək mümkün olacaq. Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri İnam Kərimovun sözlərinə görə, hazırda «ASAN kart» üzərində işlər aparılır: «Bu kartlar vətəndaşların gündəlik həyatını asanlaşdırmaq üçün nəzərdə tutulan bir vasitədir. «ASAN kart»ın funksiyası ondan ibarətdir ki, vətəndaşlar bir neçə kartda gözdirdikləri informasiyaları bir kartda toplaya bilərlər».

AYTÖN

Vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzləri sahibkarların etimadını qazanmışdır

Vergilərin könnüllü ödənilməsi sisteminin inkişaf etdirilməsi və ölkədə əlverişli biznes mühitinin formalaşdırılması məqsədilə görülən işlərdən biri də vergi ödəyiciləri üçün xidmət mərkəzlərinin təşkil olunmasıdır. Müasir avadanlıq və sürətli internet sistemi ilə təchiz edilmiş bu mərkəzlərin əsas məqsədi regionlarda fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinə beynəlxalq standartlara uyğun xidmətlərinin göstərilməsidir.

Xidmət mərkəzlərinə müraciət edənlərin sayı artır

2012-ci ildə 2011-ci ilə müqayisədə mərkəzlərə müraciət etmiş vergi ödəyicilərinin sayı 89,3%, göstərilmiş xidmətlərin sayı isə 73,9% artmışdır. 2013-ci ilin ötən 5 ayı ərzində xidmət mərkəzlərində 57744 vergi ödəyicisi qəbul edilmiş, 139259 xidmət göstərilmişdir. Onlardan 32190 bəyannamələrin elektron formada göndərilməsi, 42053 şifahi sualla-

rın cavablandırılması, 36462 şəxsi hesab və rəqəsi və vergi borcu üzrə xidmətlərin göstərilməsi və s. ilə bağlı olmuşdur. Ötən ilin 5 ayı ilə müqayisədə cari ilin müvafiq dövrü ərzində mərkəzlərə müraciət etmiş vergi ödəyicilərinin sayı 40,9%, göstərilmiş xidmətlərin sayı isə 40,3% artmışdır.

Vergi ödəyiciləri üçün hər cür şərait yaradılmışdır

Vergilər Nazirliyi xidmət mərkəzlərində vergi ödəyiciləri tərəfindən sənədlərin tərtibatı və onlara müvafiq izahatların verilməsi üçün hər cür şərait yaratmışdır. Bəs həmin mərkəzlərdə vergi ödəyicilərinə günün tələbləri səviyyəsində xidmətlər göstərilirmi? Bu suala cavab axtarmaq məqsədilə 2 saylı Ərazi Vergilər Departamentinin (ƏVD) əhatə dairəsinə daxil olan Xırdalanda şəhərindəki xidmət mərkəzində olduq. Burada normativ sənədlər və bukletlərdən ibarət məlumat guşəsi yaradılmış, vergiyə aid sənədlərin

elektron formatda ayrıca kompüterdə yerləşdirilməsi təmin edilmişdir. Bundan başqa, xidməti istifadə və müvafiq orazi vergi orqanı ilə fasiləsiz rabitə üçün telefon xətti və faks mövcuddur. Mərkəz internetə qoşulmuş və vergi sahəsində tələb olunan məlumatların bütün yoxlama-nəzarət, təhlil və təhqiqat, məcburi alınma prosesləri istisna olmaqla, vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərin bütün spektrini əhatə edir. Sahibkarlara vergi qanunvericiliyi və onun tətbiqi barədə məlumat və izahatların verilməsi işinə xüsusi diqqət yetirilir. Vergi ödəyicilərinə qüvvədə olan vergilər, onların hesablanması və ödənilməsi qaydaları, vergi ödəyicilərinin və

vergi orqanlarının hüquq və vəzifələri, vergi qanunvericiliyinin tətbiqi məsələləri, vergi bəyannamələrinin təqdim olunma müddətləri, vergi güzəştlərində istifadə edilməsi haqqında ətraflı məlumatlar verilir. «Burada vergi ödəyiciləri lazımı ərizə, arayış və müxtəlif blankların nümunəvi tərtibat formaları ilə təmin edilir, sənədləri düzgün tərtib etmələri üçün onlara müvafiq kömək göstərilir. Xidmət mərkəzində vergi ödəyicilərinə vergilər barədə məlumatlandırma və maarifləndirmə xarakterli müxtəlif nəşr vasitələri (buklet, kitabça, broşür və s.) təqdim edilir. «Kiçik sahibkarlıq subyektlərinin təsərrüfat əməliyyatlarının uçotu kitabının», «Nəzarət-kassa aparatına texniki xidmət kitabının» və «Nəzarət-kassa aparatlarının işləmədiyi dövrdə aparılan əməliyyatların uçotu kitabının» düzgün işlənməsi barədə maarifləndirici xarakterli ətraflı məlumatlar verilir».

B. Bayramov bildirdi ki, müntəzəm olaraq mərkəzdə vergi ödə-

yicilərinə həmin ərazidə fəaliyyət göstərən vergi məsləhətçiləri tərəfindən treninqlər keçilir. Treninqlərdə vergi ödəyicilərinə elektron bəyannamələrin tərtib edilməsi və vergi orqanlarına göndərilməsi qaydaları tədris olunur, Vergilər Nazirliyinin internet sahifəsində yaradılan xidmətlərdən istifadə qaydaları öyrədilir, ödəyicilər qruplaşdırılaraq (vergi intizamına əmələtmə səviyyəsinə görə, eyni tədiyyə növünün ödəyiciləri üzrə və s.) vergi qanunvericiliyinin tətbiqi ilə bağlı maarifləndirilir.

Göstərilən xidmətlər vergi ödəyicilərinin işini asanlaşdırır

Xırdalanda yerləşən Vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzində çalışan Azərbaycan Milli Sahibkarlar (İşgötürənlər) Konfederasiyasının müttəxəssisi Səbinə Ağayevanın sözlərinə görə, hər ay mərkəzdə təxminən 350-yə yaxın vergi ödəyicisi qəbul edilir və ümumilikdə ayrı-ayrı sahələr üzrə 900-ə yaxın xidmət göstərilir: «Ödəyicilərin sorğuları ən çox vergi qanunvericiliyi, bəyannamələrin elektron qaydada təqdim olunması və vergi borclarının öyrənilməsi ilə bağlı olur. Xidmət mərkəzi tərəfindən elektron imza barədə müraciət edən şəxslərə də məlumat və izahatlar verilir, elektron imzanın alınması üzrə müəyyən edilmiş prosedura uyğun xidmətlər göstərilir. Bundan başqa, Vergilər Nazirliyi ilə hər hansı dövlət orqanı arasında olan razılaşma əsasında xidmət mərkəzinə müraciət edən vətəndaşlara həmin dövlət orqanlarının elektron xidmətlərindən istifadə imkanları yaradılır».

Xidmət mərkəzinin fəaliyyətindən hər zaman yararlandığını

deyən vergi ödəyicisi Məzahir Cabbarov buradakı şəraitdən razılığını bildirdi: «Mərkəzdə vergi ilə bağlı işlərimi rahatlıqla həll edə bilirim. Burada elektron xidmətlərin göstərilməsi üçün lazım olan bütün şərait yaradılıb. Mərkəz vasitəsilə bəyannamələr və digər hesabat sənədlərini düzgün tərtib edə və bununla əlaqədar lazımı izahatlar ala bilirəm. Göstərilən xidmətlərə görə, həm Vergilər Nazirliyinin, həm də Sahibkarlar Konfederasiyasının rəhbərliyinə minnətdarlığımı çatdırmaq istəyirəm».

Vergi ödəyicisi Musa Sultanov bildirdi ki, xidmət mərkəzinə, əsasən, vergi qanunvericiliyi və yeni tətbiq olunan e-xidmətlərlə bağlı müraciət edir: «Bütün müraciətlərə diqqətlə yanaşılır, sorğular təfərrüatlı şəkildə cavablandırılır. Burada vergi ödəyiciləri ilə vergi orqanı arasında elektron sənəd mübadiləsinin aparılması xidmətlərindən yararlanırlar. Vergi ödəyicilərinə büdcəyə olan vergi borclarının öyrənilməsi və öz şəxsi və rəqəllərinə nəzər salmaq imkanı yaradılmışdır. Bütün bu xidmətlər bizim işimizi əsaslı şəkildə asanlaşdırır».

Mühasib Xudayat İsmayilovun sözlərinə görə, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzləri regionlarda sahibkarlığın inkişafı və əlverişli biznes mühitinin formalaşdırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır: «Mərkəzdə sahibkarlıq fəaliyyətinə yeni başlamaq istəyən şəxslər üçün təlimlər keçilir ki, bu da uğurlu iş qurmaq üçün nələrlə diqqət yetirmələri barədə onlarda aydın təsəvvür yaradır, işgüzar fəaliyyətə başlamağı asanlaşdırır. Gələcəkdə bu mərkəzlə əlaqələrimizi daha da genişləndirəcəyik».

Rəşad SADIQOV

Vergi sahəsində ən müasir və şəffaf elektron audit sistemi tətbiq olunur

Azərbaycanın vergi sisteminin inkişafı üçün ən mühüm layihələrdən biri elektron auditin tətbiqidir. «Kompüter əsaslı audit sistemi sahəsində Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinə dəstəyin göstərilməsi» Tvinning layihəsi e-auditin tətbiqində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Layihə vergi auditin sahəsində inzibətçiliyin ən yüksək beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutur. Vergilər nazirinin müşaviri, 3-cü dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Asaf Əsədov «Vergilər» qəzetinə müsahibəsində layihənin əsas komponentləri və faydası, qarşıda duran işlər barədə danışıqtdır.

- Asaf müəllim, may ayında «Kompüter əsaslı audit sistemi sahəsində Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinə dəstəyin göstərilməsi» Tvinning layihəsi başa çatdı. Layihənin həyata keçirilməsi hansı nəticələri verdi?

- Ölkəmizin sosial-iqtisadi inkişafında və dövlət büdcəsinin formalaşdırılmasında mühüm payı olan, təsərrüfat subyektlərinin fəaliyyətinə dövlət vergi nəzarətini həyata keçirən vergi xidməti öz fəaliyyətində müasir informasiya texnologiyalarından geniş istifadə edir. Son illər bu məqsədlə bir sıra iri layihələr həyata keçirilmişdir. Bunların sırasında Avtomatlaşdırılmış Vergi İnformasiya Sistemi, «Elektron bəyannamə», «İnternet Vergi İdarəsi», «Bir pəncərə», «ƏDV depozit hesabı», «Elektron vergi hesab-fakturası», «Dövlət qurumları və banklarla inteqrasiya məlumat mübadiləsi sistemi» kimi iri layihələrin adı çəkmək olar. Ölkəmizin vergi sisteminin inkişafına öz töhfəsini verən «Kompüter əsaslı audit sistemi sahəsində Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinə dəstəyin göstərilməsi» Tvinning layihəsi də Azərbaycanın vergi sisteminin inkişafı üçün ən mühüm layihələrdən biridir.

E-audit Tvinning layihəsinin tərəfdaşı kimi Niderland Krallığının Vergi Administrasiyası seçilmişdir və 2011-ci ilin mart ayından layihənin icrasına başlanılmışdır. Layihənin icrası bu ilin may ayının sonunda uğurla başa çatdırılmışdır.

Lakin onu da qeyd etmək lazımdır ki, bu sistemə keçid düzgün metodologiyaların və təlim strategiyasının seçilməsini, onların inkişaf etdirilməsini, auditorlar tərəfindən yeni

keçirilir. Nəzərdə tutulub ki, e-audit, ilk növbədə, neft sektorunda fəaliyyət göstərən beynəlxalq şirkətlər, müxtəlif ölkələrdə çoxsaylı filialları və əməliyyatları olan holding tipli yerli müəssisə və şirkətlər, e-kassa aparatları və POS-terminallar vasitəsilə çoxlu sayda e-əməliyyatlar aparın iri və orta ticarət və xidmət obyektlərində aparılacaq. Bundan başqa, e-auditin bank, sığorta, lizinq, telekommunikasiya, e-ticarət üzrə ixtisaslaşmış şirkətlərdə, proqramlaşdırma mərkəzlərində və kommunal xidmətlər göstərən müəssisələrdə də aparılması nəzərdə tutulur.

Məcəlləyə əlavə olunan maddələrdən biri banklardan vergi məqsədləri üçün alınan məlumatlarla bağlıdır. Məlum olduğu kimi, dünyanın əksər ölkələrində vergi orqanları tərəfindən əsaslandırılmaqla belə məlumatların banklardan alınması məhdudiyətlər qoyulmur. Vergi Məcəlləsində edilmiş dəyişikliklər indi bizə də məhkəməyə müraciət etmədən məəcəllədə əksini tapan hallarda tələb olunan məlumatların birbaşa banklardan alınmasına imkan verir ki, bu da beynəlxalq standartlara tam uyğundur.

E-auditin hüquqi bazasının yaradılması Azərbaycanda fəaliyyət göstərən müəssisələrin sahə spesifikasiyalarını nəzərə almaqla müvafiq e-audit metodologiyalarının hazırlanmasını tələb etmişdir. Bu sahədə Vergilər Nazirliyinin əməkdaşları tərəfindən bir sıra işlər həyata keçirilmiş, sahələr üzrə audit testləri və e-auditin tətbiqi üçün metodik tövsiyələr hazırlanmış tətbiq edilmişdir.

Vergi Məcəlləsində dəyişikliklərin edilməsi respublikamızda e-auditin hüquqi əsaslarını yaratmışdır.

raq və vergidənyayma risklərinin təhlilini avtomatlaşdırılmış qaydada apararaq, bir yoxlamaya sərf olunan vaxt və insan resurslarını təxminən 1,5 dəfə azaltmağa nail ola bilmişlər. Vergidənyayma risklərinin təhlilinin avtomatlaşdırılması qaydada aparılması ilə 5 müəssisədə keçirilmiş sınaq-vergi yoxlamalarında hesablanmış verginin yoxlanılmış dövrüyyədə xüsusi çəkisi əvvəlki yoxlamalara nisbətən nəzərəcarpacaq dərəcədə artmışdır. Bankların e-auditi üzrə mükəmməl metodologiya hazırlanmış, bütün bank əməliyyatlarını əhatə edən 20-dən çox audit testi tətbiq edilmişdir ki, bu da ilkin sınaq tədbirləri ilə bank sektorunda məsəfədən avtomatlaşdırılmış vergi auditinin aparılması üçün imkanlar yaratmışdır.

Neft sektorunda fəaliyyət göstərən xüsusi vergi rejimli müəssisələr üçün hazırlanmış e-audit metodologiyası vasitəsilə bu sektorlarda aparılmış yoxlamalar bütün əməliyyatların təhlilini daha tez (1,5 dəfə) və vergidənyayma hallarının daha doğru şəkildə aşkar edilməsinə imkan vermişdir. Hesablanmış verginin yoxlanılmış dövrüyyədə xüsusi çəkisi əvvəlki yoxlamalara nisbətən təxminən 2 dəfə artmışdır.

Ticarət sektoru üzrə satış nəzarət-kassa aparatları ilə həyata keçirən vergi ödəyicilərinin e-audit metodologiyası əsasında sınaq məqsədilə aparılmış audit bu sahədə vergidənyayma hallarının daha tez - cəmi 15 gün ərzində və tam şəkildə aşkarlandığını göstərmişdir.

Elektron audit sisteminin yaradılması vergi intizamının gücləndirilməsinə, vergidənyayma vergi ödəyicilərinin qarşısında ciddi

Vergilər Nazirliyi MDB məkanında vergi sahəsində ən müasir və şəffaf elektron audit sisteminin tətbiqinə başlamış, vergi yoxlamalarında elektron məlumatların alınması və təhlili məqsədilə insan faktoru ilə bağlı səhvlərin, neqativ halların, vaxt itkisinin aradan qaldırılmasına və auditin yüksək səmərəsinə nail olunması üçün əsaslar yaratmışdır

nəzəri və praktiki biliklərin əldə edilməsini, eləcə də bütün bu biliklərin Azərbaycan şəraitinə uyğun və səmərəli tətbiq olunmasını tələb edir. Məhz bu səbəbdən, dünyada analoji audit platformasında tam şəkildə işləyən vergi orqanlarının sayı 10-dan çox deyil. Lakin dünyanın inkişaf etmiş ölkələrinin əksəriyyəti bu sistemin tətbiqi istiqamətində işlər aparır. E-auditin həyata keçirilməsi çoxşaxəli məqsədlərə xidmət edir. E-audit, ilk növbədə, vergi intizamının artmasına gətirib çıxaracaq, vergidən yayınan vergi ödəyicilərinə qarşı güclü baryerlər qoyulacaq. Digər tərəfdən, elektron əməliyyatların müəkkəbliyindən və həcmindən asılı olmadan vergidən yayınma hallarının tam aşkar edilməsi üçün vergi orqanları üçün müvafiq şərait yaranacaqdır.

Tvinning layihəsi ölkəmizdə e-auditin yaradılması, bu sahədə hüquqi, texniki və insan resursları bazasının formalaşdırılması istiqamətində ilkin prosesi başlamağa şərait yaratmışdır. Tvinning layihəsi üzrə aparılan işlərə yekun vursaq, əminliklə demək olar ki, əldə olunan nəticələr vergi orqanları tərəfindən e-audit sahəsində texnoloji və insan potensialının əldə olunmasını nümayiş etdirmiş və bu potensialın yaxın gələcəkdə artırılması planlaşdırılır.

- Tvinning layihəsinin əsas komponentlərdən biri də e-auditin tətbiqi üçün hüquqi bazanın hazırlanması idi. Hazırda bu hüquqi bazanı yaradılmış hesab etmək olarmı?

- Həqiqətən də elektron auditin tətbiqi üçün müvafiq hüquqi bazanın yaradılması Tvinning layihəsinin əsas komponentlərindən biri idi. E-auditin hüquqi bazasının yaradılması məqsədilə tərəfimizdən Niderland, Avstriya və Almaniyanın qanunvericiliyi hərtərəfli öyrənilib təhlil edilmişdir. Sonra Vergi Məcəlləsinə yeni maddələrin və bir sıra mövcud maddələrdə dəyişikliklərin edilməsi üçün layihə hazırlanmışdır. Nəhayət, bu sahədə aparılmış işlərin nəticəsi kimi, 2013-ci il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsinə e-audit proseslərinin hüquqi əsaslarını tənzimləyən 13 yeni maddə daxil edilmişdir.

Qanunvericilikdə aparılmış dəyişikliklərə əsasən, e-audit mühasibat işləri vergi ödəyicilərinin elektron formatda aparılıqda həyata

- Layihə çərçivəsində nəticələrdən biri Avropa İttifaqının standartlarına cavab verən müvafiq e-audit sistemində uyğun proqram təminatı və metodologiyaların müəyyənləşdirilməsi idi. Bu istiqamətdə hansı addımlar atılıb?

Tvinning layihəsinin komponentlərindən biri Avropa İttifaqının standartlarına cavab verən müvafiq e-audit sisteminin müəyyənləşdirilməsi və bu sistemin ölkəmizdə tətbiqinin təmin olunmasıdır. Bu komponent proqram təminatı və metodologiya ilə birbaşa bağlıdır. E-məlumatların tamlığı və düzgünlüyü audit testləri əsasında avtomatlaşdırılmış qaydada xüsusi kompüter proqram təminatı vasitəsilə yoxlanılır və kənarlaşma hesabatları formalaşdırılır.

Bu istiqamətdə Vergilər Nazirliyi tərəfindən e-auditin tətbiqi üçün inkişaf edən ölkələrdə geniş istifadə olunan ACL adlı kompüter proqram təminatı üzrə çoxlu sayda lisenziyalar və onların istifadəsi üçün kompüterlər alınmışdır. Bir il ərzində nazirliyin gənc əməkdaşları ingilis dilində keçirilən təlim proqramında e-audit sahəsində yeni bilik və bacarıqlar əldə etmiş, onlara Niderland Krallığının Vergi Administrasiyası adından xüsusi sertifikatlar verilmişdir.

ACL proqram təminatından istifadə etməklə nazirliyin e-audit qrupu tərəfindən neft, bank və ticarət sahələri üçün hazırlanmış e-audit metodologiyaları əsasında çox qısa müddətdə vergi ödəyicisinin elektron əməliyyatlarında hansı tarixlərdə hansı əməliyyatlar üzrə kənarlaşmalar baş verdiyini aşkar etmək mümkündür. Nəticə olaraq, e-audit texnologiyasının tətbiqi vergidən yayınma risklərinin çox az vaxt sərf etməklə 90-95% ehtimalla aşkar olunmasını mümkün edir.

- Artıq bir sıra sahələrdə pilot layihə kimi elektron auditin ilkin praktik tətbiqi də aparılıb. Bu sahədə əldə olunmuş ilkin nəticələr hansılardır?

- Bu gün Azərbaycanda e-auditin tətbiqi sahəsində hələ ilk addımlar atılır və əldə olunmuş nəticələr e-auditin vacibliyini və yüksək səmərəliliyini nümayiş etdirir. Neft, bank və ticarət sektorlarında e-auditin tətbiqinin ilkin nəticələri göstərir ki, vergi orqanları məlumatları müəssisələrdən e-formatda ala-

baryerlər qoyulmasına və vergidənyayma hallarının tam aşkar olunaraq dövlət büdcəsinə vergi daxilolmalarının artırılmasına imkan verəcəkdir.

- Elektron audit vergi orqanları və vergi ödəyiciləri üçün hansı üstünlükləri yaradacaqdır?

- Müasir vergi idarəetmə sistemi vergi ödəyiciləri ilə birbaşa ünsiyyətin minimuma endirilməsi, xidmətlərin çoxunun elektron formada təqdim edilməsi, vergilərin könüllü ödənilməsi səviyyəsinin artırılması ilə yanaşı, vergi nəzarətinin gücləndirilməsini də tələb edir. Vergilər Nazirliyi bu sahədə kifayət qədər böyük potensiala malikdir və nazirlikdə intellektual təhlil texnologiyalarının tətbiqi üçün lazımı əsaslar yaradılmışdır. Azərbaycan Vergilər Nazirliyi MDB məkanında vergi sahəsində ən müasir və şəffaf elektron audit sisteminin tətbiqinə başlamış, vergi yoxlamalarında elektron məlumatların alınması və təhlili məqsədilə insan faktoru ilə bağlı səhvlərin, neqativ halların, vaxt itkisinin aradan qaldırılmasına və auditin yüksək səmərəsinə nail olunması üçün əsaslar yaratmışdır.

Elektron auditin üstünlüklərinə gəlincə, qeyd etməliyik ki, bu sistem həm vergi orqanları, həm də vergi ödəyiciləri üçün səyyar vergi yoxlamaları ilə bağlı vaxt sərfiyyatını dəfələrlə azaldır. Uzun müddətli səyyar vergi yoxlamalarının aparılmasına ehtiyac qalmır ki, bu da vergi ödəyicilərinin fəaliyyətində heç bir narahatlığa yol vermədən audit keçirməyə imkan yaradır, yoxlamaların tam şəffaf şəkildə aparılması təmin olunur. Sistem tətbiqi ilə vergi orqanları distant e-audit vasitəsilə çoxlu sayda vergi ödəyicilərini eyni zamanda yoxlaya bilər və səyyar vergi yoxlamaları ancaq riskli vergi ödəyicilərdə davam etdirirlər. İntizamı vergi ödəyicilərinin ictimaiyyət, biznes cəmiyyəti, dövlət orqanları və investirlər arasında etibarlılıq baxımından nüfuzu artır. E-audit texnologiyalarının tətbiq etmiş vergi orqanları vergidən yayınan vergi ödəyicilərini vaxtında aşkarlaya və müvafiq profilaktik tədbirlər görə bilər, vergi intizamı artır, könüllü əməletmə dərəcəsinin yüksəlməsi və vergi inzibətçiliyinin cari xərclərinin azalması hesabına büdcə daxilolmalarında artım baş verir.

Akif Musayev

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin
Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar
Baş İdarəsinin rəisi

Rakurs

Vergi mədəniyyəti vergi sisteminin inkişaf göstəricisidir

Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əsasən, vergi dövlətin və bələdiyyələrin fəaliyyətinin maliyyə təminatı məqsədi ilə vergi ödəyicilərinin mülkiyyətində olan pul vəsaitlərinin özgeninkiləşdirilməsi şəklində dövlət büdcəsinə və yerli büdcələrə məcburi, fərdi, əvəzsiz qaydada aparılan ödənişdir.

Dövlətçiliyin yarandığı ilk dövrlərdə başlayaraq vergilərin xəzinəyə səfərbər olunması dövlətin əsas vəzifələrindən biri olmuşdur. İlk inkişaf mərhələlərində bu vəzifə adətən əhaliyə güc tətbiq olunmaqla yerinə yetirilirdi. Lakin cəmiyyətdə gedən inkişaf prosesləri nəticəsində dövlətə vergilərin ödənilməsinin vacibliyini başa düşən insanlarda tədricən vergi mədəniyyəti formalaşaraq onlar tərəfindən ödəmələrin könüllü şəkildə aparılmasına başlanılmışdır.

Hər hansı bir şəxsın vergi mədəniyyəti iqtisadi süürün elementi olmaqla, eyni zamanda, onun ümumi mədəniyyətinin bir alt sistemi kimi çıxış edir. Bu alt sistem insanın mənəvi aləminin fərdi aspekti kimi onun vergi qanunvericiliyinin tələblərinə uyğun gəlməsi səviyyəsini, vergi münasibətlərinin iştirakçısı oldu-

Vergi intizamı anlayışı həm vergi ödəyicilərinin, həm də vergi orqanlarının fəaliyyətinə aid edildiyinə görə, onun qarşılıqlı şəkildə formalaşması vacib şərtlərdən biri hesab edilir

ğunun və vergi ödəmələrinin zəruriliyinin dərk edilməsini, şəxsın sosial-iqtisadi həyatda aktiv mövqə tutub-tutmadığını, gələcəkdə də davamlı olaraq vergi ödəmək istəyinin olub-olmamasını əks etdirir. Beləliklə, vergi münasibətlərinin iştirakçıları olan vergi ödəyiciləri və vergi orqanları tərəfindən vergi qanunvericiliyinin mənimsənilməsi və onun tələblərinə əməl olunması səviyyəsi, həyata keçirilən vergi siyasətinin vergitutmanın ümumi prinsiplərinə cavab verməsi ölkənin vergi sisteminin inkişafını göstərməklə vergi mədəniyyətini xarakterizə edir. Vergi mədəniyyətinin səviyyəsinin yüksək olması vergidənyayma hallarına yol verilməməsi, vergilərin tam və vaxtında büdcəyə ödənilməsi deməkdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, vergi ödəyicilərinin öz vəzifələri barədə kifayət qədər məlumatlı olması və vergilərin könüllü ödənilməsinə hazırlığı onlarda vergi mədəniyyətinin yüksək olduğunu göstərir və bu, büdcəyə vergi daxilolmalarının təmin edilməsində böyük rol oynayır. Vergi mədəniyyətinin formalaşmasına təkcə vergi ödəyicilərinin vicdanlılıq hisslərindən irəliləyən əlamət kimi kimi baxmaq olmaz, belə ki, vergilərin vaxtında hesablanıb ödənilməsinə dövlət özü də şərait yaradır və vergi münasibətlərinin hüquqi, sosial və iqtisadi bazasını müəyyənləşdirir.

Vergi mədəniyyətinin formalaşmasının əsas elementlərindən biri vergi intizamı ilə bağlıdır. Vergi intizamlığının təmin olunması mütəmadi olaraq vergilərlə bağlı təlimlərin keçirilməsini, büdcə ilə hesablaşmaların aparılmasında vergi ödəyicilərinin mənəvi hazırlığının və maliyyə qabiliyyətiliyinin inkişaf etdirilməsini, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasındakı qarşılıqlı əlaqələrin əhəngdar şəkildə qurulmasını tələb edir. Vergi intizamı anlayışı həm vergi ödəyicilərinin, həm də vergi orqanlarının fəaliyyətinə aid edildiyinə görə, onun qarşılıqlı şəkildə formalaşması vacib şərtlərdən biri hesab edilir.

Vergi orqanlarının fəaliyyətində intizamlığın təmin olunmasının vergi ödəyicilərinin fəaliyyətinə çox böyük təsiri vardır. Əks halda, vergi orqanlarının vergi ödəyicilərinə qarşı əsasız tələblər irəli sürməsi onların vergi orqanları ilə münasibətlərinin gərginləşməsinə, vergilərin vaxtında və tam məbləğdə büdcəyə ödənilməsinə mənfi təsir göstərə bilər. Bu, həm də lüzumsuz məhkəmə çəkişmələrinin yaranmasına və inzibati xərclərin çəkilməsinə gətirib çıxarır. Belə hallara yol verilməməsi üçün vergi mədəniyyətinin yüksəldilməsi və vergi intizamının gücləndirilməsi ilə əlaqədar tədbirlər görülmədən təkcə vergi ödəyicilərinin intizamı olmağa çağırılması və qanunvericilik bazasının yaradılması ilə kifayətlənmək olmaz. Burada hər bir vergi müfəttişinin və bütövlükdə vergi orqanının işinin keyfiyyətinin artırılması daim diqqət mərkəzində saxlanılan əsas məsələlərdən biri olmalıdır.

Eyni zamanda qeyd olunmalıdır ki, vergi mədəniyyətinin formalaşması problemi vergi ödəyicilərinin qanuna tabeliliyi səviyyəsinin yüksəldilməsindən çox aslıdır. Bu məqsədlə Vergilər Nazirliyi tərəfindən vergi ödəyicilərinin vergi mədəniyyətinin formalaşdırılması və yüksəldilməsi istiqamətində xeyli işlər görülmüşdür. Bunlara vergi ödəyicilərinə göstərilən elektron xidmətlərin genişləndirilməsini, o cümlədən bəyannamələrin tərtib və təqdim olunması, vergilərin ödənilməsi ilə bağlı proseslərin elektron qaydada həyata keçirilməsini, vergi ödəyicilərinin vergi qanunvericiliyi barədə daimi olaraq internet, «195» Çağrı Mərkəzi, KİV vasitəsilə məlumatlandırılması, habelə vergilərlə bağlı metodiki materialların, broşürələrin çap etdirilib vergi ödəyicilərinə çatdırılması, müxtəlif tematik seminarların və görüşlərin keçirilməsini göstərmək olar.

Hazırda qabaqcıl dünya təcrübəsindən istifadə olunmaqla Azərbaycanda vergi mədəniyyətinin daha da yüksəldilməsinə yönəldilmiş tədbirlərin görülməsi davam etdirilməkdədir. Vergitutma mexanizminin sadələşdirilməsi, vergi mübahisələrinin həlli mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında münasibətlərin partnyorluq prinsipləri əsasında qurulması, vergi ödəyicilərinin məlumatlandırılması və maarifləndirilməsi işlərinin müasir İKT-nin imkanlarından istifadə olunmaqla təşkil edilib həyata keçirilməsi bu sahədə görülmüş işlərin prioritet istiqamətləri kimi müəyyən olunmuşdur.

Vergi partnyorluğu sazişinin tətbiqi yüksək dəyərləndirilir

Azərbaycanda vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında münasibətlərin qarşılıqlı etimada əsaslanan çevik və şəffaf mexanizmlər əsasında qurulması prioritet vəzifələrdəndir. 2013-cü il yanvarın 1-dən Vergi Məcəlləsində vergi partnyorluğu sazişi ilə bağlı müddəanın qüvvədə olması da bu istiqamətdə mühüm yenilikdir.

Vergilər Nazirliyi və Azərbaycanda Amerika Ticarət Palatasının (AmCham) birgə təşkilatçılığı ilə keçirilmiş «Vergi partnyorluğu» mövzusunda III Vergi konfransının iştirakçısı olan ekspertlər qəzetimizə açıqlamalarında bu tərəfdaşlıq modelinin respublikamızda tətbiqini biznes mühitinin liberallaşdırılması tədbirlərinin davamı kimi dəyərləndirmişlər.

«Vergilərin könüllü ödənilməsi korporativ sosial məsuliyyət normasıdır»

Azərbaycanda Amerika Ticarət Palatasının icraçı direktoru Nərgiz Nəsrullayeva bildirmişdir

ki, rəhbərlik etdiyi təşkilat biznes mühitinin daha da yaxşılaşdırılmasına xidmət edən müxtəlif təklifləri dəstəkləyir. Onun sözlərinə görə, Vergilər Nazirliyi vergi inzibətçiliyi işini daim təkmilləşdirməkdə maraqlı olan dövlət qurumu kimi müxtəlif qeyri-hökumət təşkilatlarının, o cümlədən AmChamın irəli sürdüyü təkliflərə diqqətlə yanaşır: «AmCham dövlət və biznes qurumları arasında münasibətlərin qarşılıqlı etimad əsasında qurulmasına çalışır. Bu baxımdan, biznes qurumları ilə Vergilər Nazirliyi arasında sivil əməkdaşlıq modellərinin tətbiqində xüsusilə maraqlıyıq. İndiyə qədər nazirliyin müxtəlif tədbirlərində biznes mühitinin liberallaşdırılmasına xidmət edən təşəbbüslər irəli sür-

müşük. Razılıq hissi ilə deyər bilərəm ki, Vergi Məcəlləsinə əlavə və dəyişikliklərin müzakirəsi zamanı səsləndirdiyimiz bir sıra təkliflər nəzərə alınmışdır».

Qeyd olunmuşdur ki, sıralarında 250-dək qabaqcıl şirkəti birləşdirən AmCham korporativ sosial məsuliyyət və biznes etikası normalarına məsuliyyətlə yanaşılmasını, qarşılıqlı öhdəliklərin yerinə yetirilməsini daim təşviq edir. Təşkilatın üzvü olan yerli və xarici şirkətlər iri vergi ödəyiciləri kimi üzvlərinə diqqətli yanaşma, qarşılıqlı yüksək səviyyədə əməl edirlər. Vergilərin ödənilməsinə korporativ məsuliyyətin mühüm bir norması kimi dəyərləndirən N.Nəsrullayeva əmin olduğunu bildirmişdir ki, vergi partnyorluğu bu istiqamətdə mühüm yeniliklərdən biri olacaqdır.

«Vergilər Nazirliyi islahatlara açıq dövlət qurumudur»

«YapıKredi Bank Azərbaycanın İdarə Heyəti sədrinin müavini Osman Günaydın demişdir ki, qanunvericiliyə vergi partnyorluğu sazişi kimi mühüm yeniliyin daxil edilməsi Azərbaycan üçün mühüm yenilikdir. Bildirilmişdir ki, inkişaf etmiş ölkələrdə tətbiq olunan bu modelin Azərbaycanda gerçəkləşdirilməsi vergi ödəyicilərinin mənafeyinə xidmət edən mütərəqqi islahatların

davamıdır: «Vergi partnyorluğu sazişi kimi mühüm yeniliyin Azərbaycanda reallaşdırılması istiqamətində atılan addımlar yalnız təqdir olunmalıdır. Bu, vergilərin könüllü ödənilməsi səviyyəsinin yüksəlməsi ilə yanaşı, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında hər hansı ziddiyyətlərin, anlaşılmazlıqların, mübahisələrin əhəmiyyətli dərəcədə aradan qalxmasına imkan verəcək. Başqa sözlə, bu saziş hər iki tərəfin məsuliyyətini artıracaq».

O.Günaydın Azərbaycanın vergi orqanlarının islahatlarına meylli olduğunu da razılıqla vurğulamışdır: «Burada çalışdığım

bir ilə yaxın müddətdə müşahidə edirəm ki, Vergilər Nazirliyi vergi ödəyiciləri üçün maksimum əlverişli mühitin formalaşdırılmasına, onların marağı və mənafeyinə əsas tutan yeniliklərin tətbiqinə çalışır. Vergi Məcəlləsində tətbiq olunan bu modelin Azərbaycanda gerçəkləşdirilməsi vergi ödəyicilərinin mənafeyinə xidmət edən mütərəqqi islahatların

yi bir zamanda belə islahatların həyata keçirilməsi Azərbaycan iqtisadiyyatının real imkanlarını göstərir. Vergi Məcəlləsinə dəyişikliklər, eyni zamanda, Vergilər Nazirliyinin islahatlara açıq, şəffaf və modern dövlət qurumu olduğunu sübut edir».

«Biznes qurumlarının fəaliyyətində şəffaflyq artacaq»

Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının (BMK) Azərbaycan nümayəndəliyinin rəhbəri Aliyə Əzimova demişdir ki, 1996-cı ildən

respublikada fəaliyyət göstərən BMK kiçik və orta sahibkarlığın inkişafına yönəlmiş müxtəlif layihələri dəstəkləyir, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə hökumətə konsaltinq xidməti göstərir. Maliyyə qurumunun Azərbaycandakı strategiyasının əsas hədəflərindən biri ölkədə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsidir. Bu məqsədlə təkcə neft deyil, bank, tikinti, turizm, kənd təsərrüfatı, sənaye və digər sahələrdə də biznes layihələrinə dəstək verilir. Qurum indiyə qədər Azərbaycanda özəl sektorun inkişafına 500 milyon dollara yaxın birbaşa investisiya yönəltmişdir.

A.Əzimova demişdir ki, BMK-nin fəaliyyətinə, həmçinin, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması sahəsində qabaqcıl beynəlxalq təcrübənin təşviq olunması, sahibkarların maarifləndirilməsi, instiutional inkişaf və investisiya fəaliyyəti daxildir. Təşkilatın Vergilər Nazirliyi ilə 2007-ci ildən sıx əməkdaşlıq etdiyini xatırladan A.Əzimova birgə layihələr çərçivəsində inzibati maneələrin aradan qaldırılması, şəffaflyğın artırılması, biznesə başlama prosedurlarının sadələşdirilməsi sahələrində mühüm uğurların əldə edildiyini bildirmişdir: «Biz çox məmnunuq ki, nazirlik islahatların nəticələrinin qiymətləndirilməsinə, habelə vergi ödəyicilərinin məlumatlılığı səviyyəsinin artırılmasına davamlı marağı nümayiş etdirir. Bu baxımdan, vergi partnyorluğu sazişinin reallaşdırılmasını da mühüm addımlardan biri kimi dəyərləndiririk. Hesab edirik ki, bu yenilik biznes strukturlarının fəaliyyətində şəffaflyğı artıracaq və onların investisiya cəlb ediciliyini gücləndirəcək».

lıca vəzifə bu riskləri minimallaşdırmaq istiqamətində islahatlar aparmaqdır. Azərbaycanın vergi orqanları da vergi ödəyicilərinin məsuliyyəti, başqa sözlə, könüllü əmələmə səviyyəsinin yüksəltməyə xidmət edən islahatlar həyata keçirir. Hesab edirik ki, vergi partnyorluğu sazişinin tətbiqi, bu baxımdan, inqilabi yenilik kimi dəyərləndirilməlidir».

«Vergidənyayınma halları azalacaq»

«Emerson» şirkətinin Azərbaycan nümayəndəliyinin direktoru və maliyyə nəzarətçisi Ağabala Ələsgərov bildirmişdir ki,

vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsinə xidmət edən yeni əməkdaşlıq mexanizmlərinin tətbiqi son dərəcə vacibdir. Onun sözlərinə görə, həyata keçirilən islahat, ilk növbədə, vergi ödəyicisində inam və məsuliyyəti gücləndirir və vergi risklərini minimallaşdırır: «Risk qrupuna daxil olan vergi ödəyiciləri bütün dünya ölkələrində mövcuddur. Başqa sözlə, hər bir ölkədə vergidən yayınmağa çalışan vergi ödəyiciləri kifayət qədərdir. Vergi administrasiyalarının qarşısında duran baş-

lıca vəzifə bu riskləri minimallaşdırmaq istiqamətində islahatlar aparmaqdır. Azərbaycanın vergi orqanları da vergi ödəyicilərinin məsuliyyəti, başqa sözlə, könüllü əmələmə səviyyəsinin yüksəltməyə xidmət edən islahatlar həyata keçirir. Hesab edirik ki, vergi partnyorluğu sazişinin tətbiqi, bu baxımdan, inqilabi yenilik kimi dəyərləndirilməlidir».

Bildirilmişdir ki, vergi partnyorluğu sazişi vergi inzibətçiliyi prosesini daha da təkmilləşdirməklə yanaşı, vergi orqanları ilə ödəyici arasında münasibətlərin tamamilə yeni əsasda qurulmasına imkan verəcəkdir: «Bu təcrübənin səmərəliliyi artıq təsdiqi tapıb. Vergi partnyorluğu sazişləri könüllülük əsasında bağlanılmaqla, ilk növbədə, qarşılıqlı etimad və məsuliyyətə əsaslanır. Bu da gələcəkdə vergi ödəyicisinin vergidənyayınma risklərini minimallaşdırmaqla onların əlavə maliyyə itkilərinin qarşısını alır. Eyni zamanda, vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri arasında yaranan mübahisələrin minimuma endirilməsi və onların həllinə çəkilən inzibətçilik xərclərinin aşağı salınması təmin edilir. Bu halda vergi ödəyicisi, məsələn, vergi bəyanamələrini vaxtılı-vaxtında təqdim etməsinə, hesablanmış vergiləri tam həcmdə ödəməsinə, nağd hesablaşmalar aparılarkən nəzarət-kassa aparatlarından istifadə etməsinə, müştərilərin plastik kartlarla ödəmələr aparılmasına şərait yaratdığına dair öhdəliklər götürür. Vergi orqanları da bunun əvəzində vergi nəzarətinin distant formalarından istifadə ediləcəyinə, sahibkarlıq subyektlərinə və onun obyektlərində əlavə yoxlamalar və inzibətçiliklə bağlı təsirlərin olmayacağına razılıq verir. Beləliklə, vergidənyayınma halları azalır».

Samir MUSTAFAYEV

Elektron ipoteka sisteminin tətbiqinə başlanılır

İnsan amilini əsas tutan sosial-əhəmiyyətli siyasətin mühüm tərkib hissəsi kimi Azərbaycanda ipoteka kreditləşməsi sisteminin daha da təkmilləşdirilməsi, cəmiyyətin sosial baxımdan aztəminatlı təbəqəsinin, xüsusilə gənclərin dövlətin yaratdığı bu imkandan maksimum əlverişli şərtlərlə bəhrələnməsi məqsədilə yeni strategiya hazırlanır. Məqsəd Nazirlər Kabinetinin 2013-cü ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına həsr olunmuş iclasında Prezident İlham Əliyevin ipoteka kreditləşməsinin genişləndirilməsi ilə bağlı verdiyi tapşırığın icrasını təmin etməkdir.

Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) hazırladığı yeni strategiya ipoteka kreditləşməsinin genişləndirilməsinə və əhali üçün daha münasib olmasına, sosial ipoteka ilə bağlı şərtlərin yumşaldılmasını, mövcud modelin bazar şəraitinə uyğunlaşdırılmasını, tikinti-əmanət banklarının yaradılmasını, elektron ipotekaya keçidi və digər mühüm tədbirləri ehtiva edir.

İndi ölkədə ipoteka bazarının canlanmasına, vətəndaşların daha əlverişli şərtlərlə kredit almaq imkanlarının genişlənməsinə nail olunub. İpoteka kreditləri üzrə təkmil infrastruktur yaradılıb, qanunvericilik təkmilləşdirilib və beləliklə, ipoteka kreditləşməsi sahəsində vahid standartların tətbiqi mümkün olub. Bunun nəticəsi olaraq, Azərbaycan İpoteka Fondu (AİF) yaradıldığı 2005-ci ildən

bəri əhalinin mənzil ehtiyaclarını ödəyən, dövlətin davamlı dəstəyi ilə yanaşı, həm də özünümaliyyətləşdirmə prinsipləri əsasında fəaliyyət göstərən mühüm quruma çevrilib. Bütün bunları yüksək dəyərləndirən «Fitch Ratings» beynəlxalq reyting agentliyi ötən il AİF-in kredit reytingini «BBB-» səviyyəsində təsdiqləmişdir.

2005-2013-cü illərdə AİF-ə dövlət büdcəsindən cəmi 176 milyon manat vəsait ayrıldığı halda, vətəndaşlara verilən ipoteka kreditlərinin məbləği 2013-cü il 1 may tarixinə 467,56 milyon manat təşkil etmişdir. Verilmiş kreditlərin 70%-dən çoxu gənclərin və gənc ailələrin payına düşüb. Bu maliyyəolmə, ilk növbədə, Fonda müxtəlif likvid mənbələrdən resursların cəlb edilməsi nəticəsində mümkün olub. Fəaliyyət dövrü ərzində Fondun xətti ilə verilmiş kreditlər hesabına 12 minə yaxın vətəndaş mənzil şəraitini yaxşılaşdırmaq imkanı qazanıb. Digər mühüm göstərici isə 2013-cü ilin dövlət büdcəsində ipoteka kreditləşməsi üçün ayrılmış 40 milyon manat müqabilində cari ilin yanvar-aprel aylarında vətəndaşlara 32,06 milyon manat civarında ipoteka kreditinin verilməsidir. Ümumilikdə, AİF öz daxili imkanları, habelə ötən illərdə verilmiş kreditlərin geri qaytarılması hesabına il ərzində 100 milyon manat həcmində ipoteka krediti verməyi planlaşdırır.

AİF-in fəaliyyətində dinamizmi təmin edən mühüm amillərdən biri də Azərbaycanda ipoteka kreditləşməsi zamanı təkrar bazar

İpoteka şərtlərinin daha da yumşaldılması ilə bağlı yeni strategiya hazırlanır

modelinə üstünlük verilməsidir. Bu modelin tətbiqi zamanı əsas ABŞ-da qoyulmuş və hazırda bir çox qabaqcıl ölkələrdə tətbiq edilən ikipilləli ipoteka krediti sistemi əsas götürülüb. Həmin modelin tətbiqinin əsas üstünlükləri ipoteka kreditləşməsinə mövcud bank sisteminin cəlb edilməsi, bu prosesdə dövlət dəstəyinin artırılması, təkrar ipoteka bazarının formalaşdırılması, habelə qiymətli kağızlar bazasının inkişafıdır.

Sosial ipoteka kreditlərinin verilməsində səmərəliliyin təmin edilməsini qarşıya məqsəd qoyan Prezident İlham Əliyevin 4 fevral 2013-cü il tarixli fərmanı ilə «Azərbaycan Respublikasında güzəştli ipoteka kreditlərinin verilməsi Qaydaları»nda dəyişikliklər edilib. Bu dəyişikliklərə əsasən, sosial ipoteka kreditlərinin verilməsi üçün müəyyənləşdirilmiş maksimum hədd 35 min manatdan 50 min manata qaldırılıb. Təklif edildiyi ipoteka kreditlə-

ri üzrə hazırkı faiz dərəcələri digər MDB ölkələri ilə müqayisədə kifayət qədər qənaətbəxşdir. Azərbaycanda ipoteka kreditləri 4-8%-lə verildiyi halda, Rusiyada illik 10%, Qazaxıstanda 13-14%, Ukraynada 15-16% dərəcəsi ilə verilir. Ümumiyyətlə,

30-35 min manat civarında sosial ipoteka almaq istəyən orta statistik Azərbaycan gəncinin azı 700 manat məvacibi olmalıdır. Digər tərəfdən, ölkədə yaşayış minimumunun, ehtiyac meyarının, minimum əməkhaqqının mərhələlərlə qalxması mənzilə ehtiyacı olan gənclərin almaq istədiyi ipoteka kreditlərinin məbləğinin aşağı düşməsinə gətirib çıxarır. Tələb olunan sənədlərin, habelə prosedurların mürəkkəbliyi vətəndaşların bu imkandan səmərəli şəkildə yararlanmasında müəyyən çətinliklər doğurur.

Bütün bunları nəzərə alan AMB ipoteka kreditləşməsinin şərtlərinin daha da yumşaldılması istiqamətində tədbirlər həyata keçirir. «Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illərdə» Dövlət Proqramında ailəli olmayan gənclərə də ipoteka kreditləri almaq imkanının yaradılması nəzərdə tutulub. AMB-nin hazırladığı təkliflərdə güzəştli ipoteka krediti almaq hüququ olan hərbi qulluqçuların, gənclərin və gənc ailələrin dairəsinin genişləndirilməsi, kommersiya ipoteka kreditləri üzrə maksimal məbləğin artırılması, ipoteka kreditləşməsi sahəsində əməliyyatların avtomat-

laşdırılması, habelə bu sahədə müvafiq dövlət proqramının hazırlanması məsələləri əksini tapıb. Mühüm təkliflərdən biri də elektron ipoteka layihəsinin reallaşdırılması ilə bağlıdır. «E-hökumət» quruculuğunun mühüm həlqəsi kimi gerçəkləşdiriləcək bu layihəyə əsasən, vətəndaşların müraciətləri və sənədlərin təqdimatı insan amili olmadan həyata keçiriləcək: müraciətlər elektron formada birbaşa banklara və banklar vasitəsilə AİF-ə ünvanlanacaq. 2013-cü ilin may ayından Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi də bu istiqamətdə işlərə start verib. Ümumiyyətlə, yeni sistemin tətbiqi vətəndaşların müraciətlərinə baxılmasında növbəliliyin təmin edilməsinə, biznes proseslərinin şəffaflyğının artırılmasına, kreditlərin rəsmiləşdirmə müddətlərinin bu imkanlardan istifadə etməsinə, maliyyə risklərinin idarə olunmasına, ipoteka kreditləşməsinin sadələşdirilməsinə xidmət edəcək.

Nəhayət, mühüm yeniliklərdən biri də ipoteka kreditləri üzrə zəmanət mexanizminin yaradılmasıdır. Beynəlxalq təcrübədə bu mexanizmin tətbiqi kreditlərin riskinin sığortalanması ilə yanaşı, şəxsi yığımları az olan gənclərə daha aşağı ilkin ödəniş məbləği ilə ipoteka krediti almağa şərait yaradır. Təqdim edilmiş bu və digər təkliflərin qəbul olunması ipoteka kreditləşməsi sisteminin növbəti inkişaf mərhələsinə keçməsinə zəmin yaradacaq.

S.MUSTAFAYEV

Azərbaycan iqtisadiyyatı

2009-2012-ci illərdə

MDB-nin hazırladığı icmalda ölkəmizin inkişafına geniş yer verilib

Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) Statistika Komitəsinin «MDB və dünya ölkələrində makroiqtisadiyyat və maliyyə: 2009-2012-ci illər» adlı icmalı nəşr olunub.

Nəşrdə dünyada maliyyə böhranının başladığı 2009-cu il və sonrakı dövrlərdə Avropa, Asiya və Amerika regionu ölkələrinin iqtisadi vəziyyəti, ümumi daxili məhsulun dinamikası, dövlət büdcəsinin gəlirləri, sənaye, bank, kapital, investisiya, maliyyə bazarlarının indeksləri, valyuta, pul, məzənnə siyasəti ilə bağlı əsas makroiqtisadi göstəricilər təqdim edilir. İcmalın analitikləri, həmçinin, MDB və dünyanın bəzi ölkələrinin iqtisadiyyatında baş verən dəyişikliklərə, onların global böhrana qarşı həyata keçirdikləri böhran əleyhinə tədbirlərə və regional enerji-kommunikasiya layihələrindəki roluna da diqqət çəkir.

Nəşrin Azərbaycanla bağlı bölməsində qeyd olunur ki, 2009-cu ildən ölkə iqtisadiyyatında yeni keyfiyyət dəyişiklikləri müşahidə olunmağa başlayıb. Qlobal böhrana qarşı dözümlülük nü-

qaməti kimi iqtisadiyyatın şaxələndirilməsini, qeyri-neft sektorunun dinamik inkişafının təmin edilməsini, rəqəbatqabiliyyətliyin artırılmasını və bu sahədə investisiya qoyuluşunun sürətləndirilməsini müəyyən edib.

MDB-nin nəşrində sosial siyasətlə bağlı həyata keçirilən proqramların mühüm əhəmiyyətinə də geniş yer verilir. Qeyd olunur ki, sosial proqramların icrasının genişləndirilməsi əsas prioritetlərdən olub. Bu strategiya 2009-2012-ci illər ərzində iqtisadi sahələrdə çalışan insanların pul gəlirlərinin artımı ilə yanaşı, sosial bölmələrdə təmsil olunan vətəndaşların rifahının yaxşılaşmasına imkan yaradıb. Azərbaycanda son 4 ildə iqtisadi artım və sosial dinamika ümumilikdə orta aylıq öməkhaqqının artımının müqabilində insanların sosial vəziyyətinin yaxşılaşmasına səbəb olub. İnflyasiya və iqtisadi artım, əhalinin real gəlirləri, milli valyutanın dəyərini qorunması, iqtisadiyyatda aktivlik əmsalının yüksəldilməsi və digər amillər orta aylıq öməkhaqqının dinamikasına üz mühüm təsirini göstərib. 2000-2012-ci illər üzrə əha-

öməkhaqqlarının orta aylıq məbləğinə nisbəti isə 45% təşkil edir. Orta aylıq öməkhaqqı göstəricisi 550 dollardan çoxdur. Azərbaycan orta aylıq öməkhaqqının məbləğinə görə MDB məkanında Rusiya və Qazaxıstandan sonra 3-cü yeri tutur.

Hökumət vətəndaşların maddi rifahının yaxşılaşmasına yönəlməmiş sosial proqramlarla bərabər, sahibkarlığa dövlət dəstəyini artıraraq, investisiya siyasətini gücləndirib, sosial infrastrukturun yenidən qurulmasına və regional layihələrin miqyasının artmasına əlavə vəsaitlər ayırıb. Bu ilin 11 ayı ərzində sahibkarlara 100 milyon manatdan artıq yardım edilib, müxtəlif layihələr vasitəsilə onlara əlavə kömək olunub. Regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı Dövlət Proqramının icrası sahəsində böyük işlər görülüb. Bölgələrdə yeni iş yerlərinin və müəssisələrin yaradılması, əhalinin məşğulluğunun artırılması və yoxsulluğun azaldılması, kommunal, xidmət və sosial infrastruktur təminatının həcmi və keyfiyyətinin yüksəldilməsi sahəsində irəliləyişlərə nail olunub. 2009-cu ildə ic-

Azərbaycan hökuməti nəzərdə tutulan bütün hədəflərin yerinə yetirilməsinə müvəffəq olub, qarşıdakı dövr üçün sürətli inkişafın davamlılığına əlverişli zəmin yaradıb

mayış etdirən ölkə iqtisadiyyatında artım meyilləri müşahidə olunub, xüsusilə də neftdən kənar sahələrdə daha çox dinamik inkişaf təmin edilib. Qeyri-neft sektorunda artım faizi ikirəqəmli həddə çatmaqla milli gəlirlərin artmasında xüsusi rol oynayıb. 2009-cu ildə qeyri-neft ÜDM-i 9,7% olduğu halda, sonrakı illərdə bu rəqəm 10%, 2012-ci ildə isə 11% təşkil edib. Bu siyasətə uyğun olaraq, son 4 ildə ÜDM-in artımı qeyri-neft sektoruna hesabına təmin edilib, iqtisadiyyatda rəqəbatə davamlılıq yüksəlib.

Azərbaycan hökuməti nəzərdə tutulan bütün hədəflərin yerinə yetirilməsinə müvəffəq olub, qarşıdakı dövr üçün sürətli inkişafın davamlılığına əlverişli zəmin yaradıb. 2012-ci ildə ölkədə sosial infrastruktur, investisiya layihələrinin davamlılığının təmin olunması, sosial proqramların icrasının genişləndirilməsi əsas prioritetlərdən olub. Dövlət həyata keçirilən sosial-iqtisadi inkişaf siyasətinin prioritet isti-

linin orta aylıq öməkhaqqının artım dinamikası inflyasiya həddini bir neçə dəfə üstləyib, eyni zamanda manatın məzənnəsi dollara nisbətən bir neçə bənd möhkəmlənib.

2009-2012-ci illərdə adambaşına düşən ümumi daxili məhsul 5500 dollardan 7500 dollara kimi yüksəlib ki, bu da regionda ən yaxşı göstəriləndir. Orta illik inflyasiya birrəqəmli həddə saxlanılıb, ölkənin strateji valyuta ehtiyatları 30 milyard dollardan 47 milyard dollara çatıb. Dövlət büdcəsinin gəlirləri 40%-dən çox artıb. Bu illər ərzində əhalinin real pul gəlirləri 100%-dən çox, öməkhaqqı və pensiyaların məbləği isə iki dəfəyə yaxın yüksəlib. Hazırda ölkədə ömək pensiyalarının orta aylıq məbləği 151,3 manata, o cümlədən yaşa görə ömək pensiyasının orta aylıq məbləği 167,7 manata çatıb. Ölkə üzrə ömək pensiyalarının orta aylıq məbləğinin öməkhaqqlarının orta aylıq məbləğinə nisbəti 40%, yaşa görə ömək pensiyalarının orta aylıq məbləğinin

rasına başlanılan ikinci Dövlət Proqramı çərçivəsində ölkə üzrə 20 mindən çox müəssisə fəaliyyətə başlayıb, 360 minə yaxın yeni iş yeri yaradılıb. Yoxsulluğun səviyyəsi 6%-ə, işsizlik 5,2%-ə enib.

Azərbaycanın maliyyə-valyuta ehtiyatlarının artım dinamikasına və xarici borc əmsalına nəzər salan nəşrin ekspertləri respublikamızın MDB-də ən sabit maliyyə vəziyyətinə malik ölkə olmasını qeyd edirlər. Ölkəmizin xarici borcu ÜDM-in 7%-i nisbətindədir, bu, MDB-də ən aşağı göstəricidir. Rusiyanın xarici borcu 47,1 milyard dollar və ya ÜDM-nin 9%-ə bərabərdir. Qonşu Gürcüstanın xarici borcu 1,7 milyard, Ukraynanın xarici borcu 65 milyard dollar təşkil edir. Yeri gəlmişkən, xarici borcun inkişaf etmiş ölkələrdən olan Almaniyada ÜDM-in 68, Fransada 66, ABŞ-da 53, Böyük Britaniyada 43, Norveçdə 36%-ə bərabərdir.

Elbrus CƏFƏRLİ

Sığorta bazarı inkişaf mərhələsində

Sığorta bazarının səmərəli, etibarlı, ədalətli və sabit fəaliyyət göstərməsi, bu sektorun davamlı şəkildə inkişafı üçün ölkədə sığorta tənzimlənməsi və sığorta nəzarəti sistemi mövcuddur. Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Sığorta Nəzarəti Xidməti tərəfindən həyata keçirilən dövlət sığorta nəzarəti sığorta bazarının daim nəzarətdə saxlanılmasına təminat yaradır. Xidmət ölkədə sığorta fəaliyyəti sahəsində dövlət tənzimlənməsini və nəzarətini, sığortalıların, sığor-

həsində fəaliyyət göstərirlər və bu sığorta sinifləri üzrə sığorta müqaviləsini yalnız müvafiq sığorta növünü aparmağa sığorta nəzarəti orqanından icazəsi olan sığortaçı bağlaya bilər. İcbari sığortanın növləri, aparılması qaydaları və şərtləri sığorta qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir. Qanunvericiliklə təsbit olunmuş hallar istisna edilməklə icbari sığorta növünü aparmağa icazəsi olan sığortaçı müvafiq icbari sığorta müqaviləsini bağlamaqdan imtina edə

nişi 13.565.466,43 manat) qeyri-həyat sığortası üzrədir.

Sığorta şirkətlərinin kapitalı artırılacaq

Qeyd edək ki, Maliyyə Nazirliyi sığorta və təkrarsığorta şirkətləri üçün ümumi kapitalla bağlı tələblərin sərtləndirilməsini düşünür. Belə ki, yaxın illərdə nazirlik sığorta şirkətlərinin kapitalına olan tələbləri 5 milyon manatdan 10 milyon manatadək, təkrarsığorta şirkətləri üçün kapitalla bağlı

Ölkəmizdə son illər sığorta bazarının canlanması müşahidə olunmaqdadır. Bu gün vətəndaşlar könüllü və icbari sığorta növləri üzrə müqavilə bağlamaq üçün sığorta şirkətlərinə etibar edirlər

taçlıların və sığorta bazarının digər peşəkar iştirakçılarının, bu sahədə dövlətin hüquq və mənafədlərinin qorunmasını təmin edir. Xidmətin sığorta, təkrarsığorta, sığorta brokeri və sığorta agenti fəaliyyətinə lisenziya verilməsi barədə Maliyyə Nazirliyi qarşısında vəsatət qaldırmaq, sığorta növlərinin aparılmasına icazə və könüllü sığortalıların aparılması üzrə sığortaçıların tərəfindən hazırlanmış sığorta qaydalarının tətbiqinə razılıq vermək, vətəndaşların, müəssisə, idarə və təşkilatların sığorta məsələlərinə aid olan ərizə, şikayət və tənqidlərinin həlli üçün səlahiyyətləri daxilində araşdırmalar aparmaq və qanunvericiliyə uyğun qaydada müvafiq tədbirlər görmək, sığortaçıların və təkrarsığortaçıların maliyyə sabitliyinə və ödəmə qabiliyyətinə, o cümlədən onların qanunvericiliklə müəyyən edilmiş normativlərə əməl etmələrinə nəzarət etmək, sığortaçıların və təkrarsığortaçıların əlaqəli şəxsləri ilə münasibətlərində qanunvericiliyin tələblərinə riayət etmələrinə nəzarəti həyata keçirmək və s. vəzifələri vardır. Ölkədə sığorta şirkətləri icbari və könüllü sığorta sinifləri sa-

bilməz. Könüllü sığortaya gəlincə, bu sığortanın növləri və müvafiq qaydaları sığortaçı tərəfindən müəyyən edilir. Sığortaçı ölkə ərazisində hər hansı sığorta növünü aparmaq üçün sığorta nəzarəti orqanından icazə almalıdır.

Sığorta bazarına maraq artır

Bu ilin ötən 5 ayı ərzində icbari və könüllü sığorta sinifləri üzrə hesablınmış sığorta haqları və ödənişlər barədə nəticələrə diqqət yetirdikdə, sığorta növlərinin marağın hər il artdığını daha aydın hiss etmək olar. Bu müddət ərzində könüllü sığortalıların sığorta haqları 108.971.839,22 manat, sığorta ödənişləri isə 34.732.092,13 manat olmuşdur. Bu məbləğin həyat sığortası üzrə sığorta haqları 16.830.181,57 manat, sığorta ödənişləri 1.103.470,55 manat, qeyri-həyat sığortası üzrə sığorta haqları 92.141.657,65 manat, sığorta ödənişləri isə 33.628.621,58 manat təşkil etmişdir.

İcbari sığortalıların sığorta haqları 59.721.532,31 manat, sığorta ödənişləri isə 14.150.524,58 manat olmuşdur. Bu məbləğin böyük hissəsi isə (sığorta haqqı 43.685.155,19 manat, sığorta ödə-

tələblər isə 10 milyondan 20 milyona qədər artırılacaq. Maliyyə naziri Samir Şərifov bildirib ki, tələblərin belə artırılması şirkətlərdə ciddi problem yaratmayacaq. Nazir bu sahəyə nəzarətin həyata keçirilməsində xüsusi diqqətin ayrılmalı olduğunu və bazar iştirakçılarının maliyyə imkanlarının əhəliyyə keyfiyyətli xidmət göstərmək üçün yetərli olmasının vacibliyini qeyd edib: «Son on il ərzində sığorta bazarının kapitalı 16 dəfə, sığorta şirkətlərinin gəlirləri isə 17,5 dəfə artıb. 2002-2013-cü illərdə sığorta şirkətlərinin kapitalına dair tələblər 1 milyondan 5 milyona qədər artıb ki, nəticədə sektorun maliyyə sabitliyi möhkəmlənib, ölkənin bütün sığorta şirkətlərinin ümumi kapitalı isə, 8,4 milyondan 300 milyon manata qədər yüksəlib. Şirkətlərin təmiz gəlirlərinin həcmi bu dövr ərzində 48 milyon manata qədər artıb».

Nazir son iki il ərzində Azərbaycan sığorta bazarının iki dəfə artığını vurğulayaraq bildirib ki, sığorta sektorunun inkişafı və genişlənməsi ölkədəki iqtisadi-siyasi vəziyyətlə bağlıdır.

AYTƏN

Mehdi Babayev

«Professional MÜHASİB» jurnalının baş redaktoru, sərbəst auditor

Audit

Hüquqi şəxsin yenidən təşkil edilməsinin auditi

Əvvəlki ötən sayımızda

Birləşmə yolu ilə yenidən təşkilin auditi

Birləşmə - eyni anda (vahid qərar əsasında) iki və ya daha artıq hüquqi şəxsin fəaliyyətinə xitam verilməsi (ləğv edilməsi) və onların bazasında yeni hüquqi şəxsin yaradılmasıdır. Bu zaman fəaliyyətinə xitam verilən hüquqi şəxslərin hər birinin hüquq və vəzifələri təhvil aktına uyğun olaraq yeni (onların birləşməsindən) yaranmış varis hüquqi şəxsə keçir. Qısaca da olsa, birləşmə şəklində yenidən təşkil ilə bağlı əməliyyatların həyata keçirilməsinin və sənədləşdirilməsinin qanunauyğun düzgünlüyünə aid uçot təhlillərinə diqqət yetirək.

Birləşmə formasında yenidən təşkil zamanı birləşən (birləşərək fəaliyyətinə xitam verilən) hüquqi şəxslərin təsisçilərinin (səhmdarlarının) birləşmə haqqında birgə ümumi yığıncağı keçirilir. Təsisçilərin (səhmdarların) birgə ümumi yığıncağı da birləşən hüquqi şəxslərin hər birinin təsisçilərinin (səhmdarlarının) ayrı-ayrılıqda ümumi yığıncağı tərəfindən bəyənilmiş gündəliyə uyğun olaraq keçirilir.

Birləşən hüquqi şəxslərin səhmdarlarının (payçılarının, təsisçilərinin) birgə ümumi yığıncağının protokoluyla birləşən hüquqi şəxslərin birləşmə barədə iclasının gündəliyinin qəbul edilməsi, səhmdarların (payçılarının) səsvermə qaydasının təsdiq edilməsi, birləşmə ilə əlaqədar prosedurların həyata keçirilməsi üzrə komissiyaların hesabatlarının təsdiq edilməsi, birləşmə haqqında müqavilənin (təsis müqavilə-

sinin) təsdiq edilməsi, təhvil aktlarının qəbulu, yeni yaradılan varis hüquqi şəxsin yeni nizamnaməsinin təsdiqi, varis hüquqi şəxsin idarəetmə və daxili nəzarət strukturunun təsdiqi və digər zəruri məsələlər əks etdirilir.

Hər bir halda birləşən hüquqi şəxslərin birləşmə anına (birləşmə barədə qərarın verildiyi tarixə və ya qərarla göstərilən tarixə) mühasibat balansı (maliyyə hesabatları) tərtib olunmalıdır. Əvvəlcə birləşən hüquqi şəxslərin konkret təyin etdikləri birləşmə tarixinə xalis aktivləri dəqiqləşdirilir, həmçinin onların birləşmə anına hazırlanan maliyyə hesabatlarının bütün maddələrindəki (hesablarındakı) göstəriciləri inventarizasiya olunur və nəticədə birləşən hüquqi şəxslərin hər birinin yeni yaradılan hüquqi şəxsə verilməsi (keçməli) olan əmlakı, kapitalı və öhdəliklərinin miqdarı müəyyən edilir. Sonra isə birləşən hüquqi şəxslərin əmlakının, kapitalının və öhdəliklərinin (hüquq və vəzifələrinin) birləşərək yaratdıqları yeni hüquqi şəxsə verilməsi (keçməli) üçün təhvil aktı tərtib olunur. Təhvil aktı birləşən hüquqi şəxslərin hər birinin maliyyə hesabatı əsasında tərtib edilir.

Təhvil aktında aşağıdakılar əks olunur:

- birləşən hüquqi şəxsin bütün kreditör və debitor borcları birləşən hüquqi şəxsin bəzində, o cümlədən tərəflərinin mübahisəli öhdəlikləri üzrə hüquqi varislik haqqında müddəa və məlumatlar;
- birləşən hüquqi şəxsin balans hesablarında əks olunan və təhvil veriləcək əsas vəsaitlərə, azqiyətli və təzkihənlər əşyalara, qeyri-maddi aktivlərə və di-

gər növ (xammal və material, hazır məhsul, bitməmiş istehsal) qiymətlilərə aid edilən əmlakın siyahısı.

Təhvil aktında və ya ona əlavə olaraq birləşərək fəaliyyətinə xitam verilən hüquqi şəxslərin hüquq və vəzifələri, onların kreditör və debitor borcları ilə bağlı məsələlərinin yeni yaradılan hüquqi şəxsə keçməsi qaydaları da tam müəyyən edilir.

Yeni yaradılan hüquqi şəxsin nizamnaməsi və təhvil aktları təsdiqlənir və ya nizamnamə ilə vəkil edilmiş orqanlar tərəfindən təsdiq edilərək digər aidiyyəti hüquqi sənədlərlə birlikdə qeydiyyat üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanına (hesabatlı) göndərilir. Birləşən hüquqi şəxslər yeni yaradılan varis hüquqi şəxsin dövlət qeydiyyatına alındığı andan yenidən təşkil olunmuş hesab edilir və birləşən hər bir hüquqi şəxsin fəaliyyətinə xitam verilir.

Yenidən təşkil olunaraq birləşən hüquq şəxslərin təhvil aktında müvafiq göstəriciləri əsasında yeni yaradılan varis hüquqi şəxsin ilkin maliyyə hesabatları hazırlanır. Daha aydın desək, birləşən hüquqi şəxslər balanslarının bütün hesabları üçün bir tranzit hesab açılır. Bütün balans hesablarında olan vəsaitlər bu tranzit hesablara, sonra isə birləşərək yaratdıqları varis hüquqi şəxsin balansının müvafiq hesablarına ikili yazılışlar verilməklə keçirilir.

Bələliklə, birləşən hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı ləğv olunur və onların birləşən bazasında yeni hüquqi şəxslər dövlət qeydiyyatına alınır.

Davamı növbəti sayımızda

vergi təqvimini

İYUN						
I	II	III	IV	V	VI	VII
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüylə halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

20 iyun - «(1-1)», «3», «4», «8», «10.1», «10.2» və «10.3».

«(1-1)» - **Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə):** Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür. Xüsusi notariuslar tərəfindən hər bir ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«3» - **Əlavə dəyər vergisi:** ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - **Aksiz vergisi:** Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat döv-

rü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«8» - **Mədən vergisi:** Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kərpic-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çinçil xammalı aid edilir.

«10.1» - **Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirlərinə gəlir vergisini he-

sablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

«10.2» - **Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi:** Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortaçıları fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirlərinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

«10.3» - **Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər:** Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərkən bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidir.

beynəlxalq panoram

Qırğızıstanda bukmeyker kontorları və totalizatorlar üçün vergi artırılacaq

Ölkə parlamenti «Qırğızıstan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə əlavə və dəyişikliklər edilməsi haqqında» qanun layihəsini üçüncü oxunuşda təsdiq edib.

Sənəd bukmeyker kontorlarının vergi inzibatchılığının sadələşdirilməsini, onların əməliyyatlarının leqallaşdırılmasını nəzərdə tutur. Həmçinin, bu kontorların fəaliyyətində vergitutmanın ümumi rejimindən məcburi patent sistemində keçid hesabına dövlət büdcəsinə ayrımaların artacağı da ehtimal edilir. Hesablamalara görə, dövlət büdcəsi bukmeyker kontorlarının fəaliyyətindən ən azı 14,5 milyon som (300 min ABŞ dollarından yuxarı) vergi gəlirləri əldə edəcək.

Hasilat şirkətlərinin gəlirləri və vergiləri beynəlxalq nəzarətə götürülür

«Böyük səkkizlik» ölkələrinin son sammitində əldə edilmiş razılığa əsasən, bundan sonra transmilli hasilat şirkətləri öz ölkələrinə köçürdüləri ödənişlər barədə məlumatı açıqlamaq öhdəliyi daşıyacaqlar. Bununla yanaşı, onlar ödənilən verginin məbləği və yeri barədə də məlumat verməli olacaqlar.

«Böyük səkkizlik» ölkələrinin rəhbərləri bütün dünya dövlətləri ilə çirklə pulların yuyulması, offşor zonalar və vergidən yayınmaya qarşı mübarizə aparmaq üçün razılıq əldə ediblər. Son sammitin yekun kommunikasiyalarında ölkə başçıları bir neçə konkret addımların da atılacağını göstəriblər.

Ekspertlərin rəyinə görə, xammal hasilatı sahəsində ödənilən vergilər barədə informasiyanın açıqlanması şəffaflığı təmin edəcək, şirkət daxilində mənfəətin necə bölüşdürülməsini izləməyə imkan yaradacaq, vəsaitlərin qeyri-qanuni yollarla xaricə ötürülməsinin qarşısını alacaq.

Offşor zonalarda, adətən, şirkətlərin özləri deyil, törəmə müəssisələri fəaliyyət göstərir. Hesabat vermək baxımından törəmə müəssisələr müstəqil deyillər, əsas şirkətdən asılıdırlar. Ona görə də yeni şərtlərə uyğunlaşmaq üçün milli qanunvericilikdə də təkmilləşdirmələr aparmağa ehtiyac olacaq.

ABŞ və Avropa səyləri birləşdirir

Əsas hədəf vergidən yayınmanın qarşısını almaqdır

Avropa Birliyi ölkələri bu ilin sonuna qədər bank və vergi informasiyalarının avtomatik mübadilə edilməsi sisteminin yaradılması barədə razılığa gəliblər. Bu, Avropada çox geniş yayılmış bir problemin həllinə - xarici banklarda vəsait yerləşdirilməklə vergidən yayınma hallarının qarşısının alınmasına imkan yarada bilər. Belə ümid edilir ki, ayrı-ayrı şəxslərin hansı ölkədə qeydiyyatda düşmələrindən asılı olmayaraq, vergi orqanları onların gəlirləri barədə dolğun məlumat ala biləcəklər.

Bu qərar faktiki olaraq bank siri anlayışının ləğv edilməsi deməkdir. Təəccüblü deyil ki, həmin qərara qarşı yalnız Avstriya və Lüksemburq çıxıb - bu ölkələrdə ÜDM-in əhəmiyyətli hissəsi bank xidmətlərindən formalaşır. Onlar bank informasiyalarının mübadiləsi təşəbbüsünə qoşulmağa o şertlə razılıq veriblər ki, analoji şərtlər AB-yə daxil olmayan Avropa ölkələrinə - İsveçrəyə, Lixtenşteynə, Andorraya, Monakoya və San-Marinoya da şamil edilsin. Lüksemburq hökuməti bəyan edib ki, öz qonşuları ilə maliyyə informasiyasının mübadilə olunmasına 2015-ci ildən əvvəl başlamağa hazır deyil.

Bununla belə, İsveçrə və Lixtenşteyn bank sirlərinin açılması sahəsində son vaxtlar müəyyən addımlar atıblar. Mayın sonunda İsveçrənin maliyyə naziri xanım Evelin Vidmer-Şlyumpf bəyan etmişdi ki, Amerika vətəndaşlarının gizli bank hesabları barədə məlumatların açıqlanmasına icazə verəcək. Əvvəllər ABŞ hökuməti İsveçrə bankirlərinə belə bir təklif vermişdi: hesablar barədə məlumatı Amerika hakim dairələrinə vermək və cərimə ödəmək, bununla da məhkəmə təqibindən yaxa qurtarmaq. Aydın görünür ki, amerikalıların şərtləri ilə razılışan İsveçrə bankları indi də avropalıların, xüsusən də Almaniyanın tələblərinə əməl etməyə məcbur olacaqlar.

Almaniya hazırda «kölgə iqtisadiyyatına» qarşı yürüşün önündə gedir. O da gözlənilir ki, Avropa İttifaqında offşor zonaların iştirakı ilə aparılan maliyyə əməliyyatları üzərində nəzarət də gücləndiriləcək. Bəzi ekspertlərin rəyinə görə, Yunanıstan Kiprində iki aparıcı bankın 100 min avrodan artıq depozit hesabları vəsaitlərinin böyük hissəsinin faktiki müsadirə edilməsi ilə iflasa uğraması pullarını «vergi limanlarında» saxlamağa üstünlük verənlər üçün nümayişkarana cəzadır. Mayda keçirilmiş Avropa sammitində bir qədər əvvəl Böyük Britaniyanın Baş naziri Deyvid Kameron Britaniyanın «ada ərazilərinin» (Britaniya Virciniya adaları, Bermud adaları, Kayman adaları, Tyorks və Kaykos...) hökumətlərini «öz evlərində sahman yaratmağa» və beynəlxalq vergitutma standartlarını qəbul etməyə çağırırdı.

Qeyd etmək lazımdır ki, son vaxtlara qədər ABŞ və Avropa ölkələrinin hökumətlərinin əsas səyləri vergidən yayınan varlı şəxslərə yönəldilmişdi. İlk növbədə risk zonasına o şəxslər düşürülür ki, onların var-dövləti bir neçə yüz min dollar ilə onlarca milyon dollar arasındadır. İndi hökumətlər mümkün vergi daxilolmalarının daha bir mənbəyinin - korporasiyaların gəlirlərinin izinə düşüblər.

Prinsip etibarilə, vergidən yayınmanın qeyri-qanuni sxemlərinə qarşı Qərbi ölkələri həmişə fəal mübarizə aparıblar. Məsələn, 2000-ci illərin əvvəllərində ABŞ-da Enron, Tyco International, World.com şirkətləri, İtaliyada Parmalat şirkəti nümayişkarana şəkildə cəzalandırılmışdı. Lakin indi hökumətləri dərinlən narahat edən məsələ dünyadakı ən iri korporasiyaların əl atdıqları üsullar - vergiləri qanuni şəkildə minimuma endirmək yollarıdır.

Bu yaxınlarda «Apple» korporasiyası ilə baş verən qalmaqal diqqəti cəlb edir - şirkət vergi tutulan baza məbləğini 74 mlrd. dollar aşağı salmaqda ittiham edirdilər. 2009-2012-ci illərdə İrlandiyadakı filialının (bu filialın nə ofisi, nə də işçiləri olmuşdur) köməyi ilə hər il onlarca milyard dollar vəsait dövr etdirilmişdir. Faktiki olaraq şirkət öz gəlirlərindən cəmi 2% vergi ödəmişdir. Buna baxmayaraq, «Apple» heç bir qanunu da pozmamışdır və bu üsulla vergidən yayınmanın miqyası heyrət doğurur. Amerika vergi administrasiyasının rəsmi açıqlamasına görə, keçən il korporasiyalar qanunun şərait yaratdığı yollarla ölkə xaricində əldə etdikləri 2 trilyon dollar vəsaiti vergidən yayındırıblar. Bu gəlirlərin yarıdan çoxu 15% dərəcəsiəndən aşağı, üçdə

birindən artığı isə 5% dərəcəsiəndən aşağı vergiyə cəlb olunmuşdur. Maraqlıdır ki, 1950-ci illərdə korporasiyalar ABŞ-da federal vergilərin üçdə birini ödədikləri halda, bu göstərici indi 10%-in altındadır. Mütəxəssislər transmilli korporasiyaların dünya bazarında əsasən daxili bazarda fəaliyyət göstərən milli istehsalçılara qarşı yüksək rəqabət gücünü də bununla əlaqələndirirlər.

Hazırda Barak Obama hökuməti beynəlxalq biznesdən əldə olunan gəlirlər üçün 15% həcmində vahid qlobal dərəcə müəyyənləşdirilməsini təklif etmişdir. Avropada isə iri korporasiyaların vergidən yayınmasına qarşı mübarizəyə Almaniya və Fransa başçılıq etmək niyyətindədir. «Biz şirkətlərin yerləşdikləri ölkələrdə daha çox vergi ödəmələri üzərində iş aparacağıq», - Almaniyanın federal kansleri Angela Merkel bildirmişdir.

AB tərəfdaşlıq haqqında razılışma istəyir

Avropa Birliyi Belarusla vergi sahəsində strateji əməkdaşlıq haqqında razılığa nail olmaq istəyir. Bu barədə vergi məsələləri üzrə avrokommisar Alqirdas Şemeta bildirib. Onun sözlərinə görə, tərəfdaşlıq razılışması gömrük xidmətlərinin Belarusda dələduzluq və qaçaqmalçılıqla mübarizə sahəsində birgə əməkdaşlığını nəzərdə tutur.

Avrokommisar bildirib ki, Avropa Birliyi bütün məh-

sullarının qaçaqmalçılığı ilə mübarizə strategiyasını təsdiq etməyə hazırlaşır. Sənəd sərhəd və gömrük infrastrukturunun müasirləşdirilməsi, eləcə də aksizli malların istehsal məntəqəsindən satış məntəqələrinə qədər irəliləyişinə nəzarət sahəsində tədbirlərin reallaşdırılmasını planlaşdırır. Avropa Birliyi hesab edir ki, Belarusda mövcud olan problemlərə baxmayaraq, bu ölkəni Avropaya inteqrasiya yolunda çalışmaları davam etdirmək lazımdır.

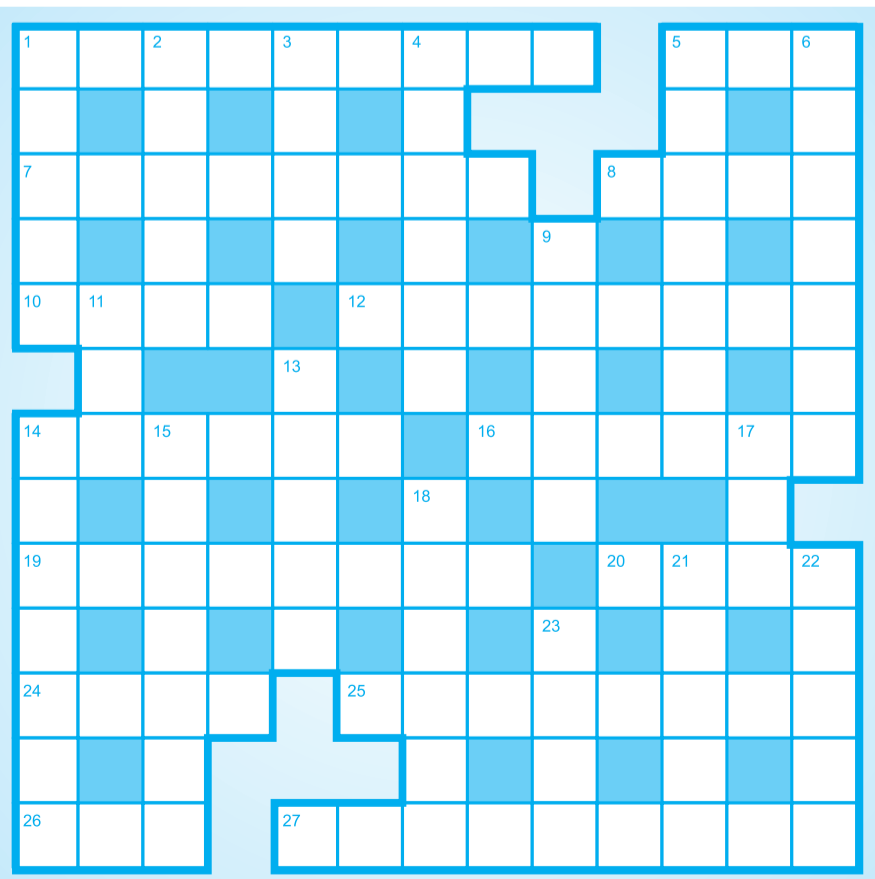
Gürcüstanda kənd təsərrüfatına vergi güzəştlərinin tətbiqi planlaşdırılır

Ölkənin maliyyə nazirinin müavini David Ebralidze bildirib ki, hökumət bununla bağlı müvafiq layihə üzərində iş aparır. Sənədə əsasən, 200 min lardan yuxarı (120 min ABŞ dollarından çox) dövrüyyəyə malik olan və kənd təsərrüfatında çalışan sahibkarlar gəlir vergisindən və mənfəət vergisindən azad ediləcəklər. D.Ebralidzenin sözlərinə görə, bu hədd hələ qəti təsdiq edilməyib və dəyişilə bilər.

Maliyyə nazirinin müavini bildirib ki, kənd təsərrü-

fatı məhsulları ƏDV-dən də azad ediləcək və mal kodunun dəyişdirilməsinə qədər əvəzlənmə hüququ da saxlanacaq. Güman edilir ki, bu, kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymətlərinin aşağı düşməsinə təsir göstərəcək. Bu məsələ Maliyyə Nazirliyi tərəfindən qaldırılıb və müvafiq dəyişikliklər biznes dairələri ilə müzakirələrdən sonra parlamente göndəriləcək.

Parlamentin aqr məsələlər üzrə komitəsinin sədri Qiqla Abulaşvili bildirib ki, dəyişikliklər büdcənin gəlir hissəsinə əhəmiyyətli neqativ təsir göstərməyəcək.

Yuxarıdan aşağı: 1.İraqın öyaltələrindən biri; 2.İt cinsi; 3.Qaymağın süd turşusu bakteriyaları ilə emalından alınan süd və yeyinti məhsulu; 4.Xəzər sahilində istirahət-kurort ərazisi; 5.Kitab, məqalə, araşdırma və bəzi yazı məthumlarının başlığında, yaxud başlıqlarında hər hansı bir düşüncə adamının qısa fikrinin verilməsi; 6.Mineral; 9.Almaniyada şəhər (Saksoniya); 11.Yaponiyanın pul vahidi; 13.«Məhəllə» və «Məhəllə 2: Moskva» filmlərində Məzi (Məzahir) obrazını canlandırmış mərhum Azərbaycan aktyorunun adı; 14.Qərbi Azərbaycan ərazisində rayon; 15.Rusiya Federasiyasının Moskva vilayətində şəhər; 17.Yaponiyanın Hönsü adasının qərbində tarixi vilayət; 18.Məşhur

alman üzvi kimyaçısı, valentlik nəzəriyyəsinin banisi və Benzolun şərti formulunu yaratmış alim (1829-1896); 21.Bir mövzunun müxtəlif epizodlarla növbələşərək dəfələrlə təkrar olunmasına əsaslanan musiqi forması. Təkrar edilən mövzu - refren - ən azı üç dəfə keçməlidir, epizodların sayı ikidən az olmamalıdır; 22.Çox sayda işçi qüvvəsi və mexanizmi özündə birləşdirən, şablonla məhsul istehsal edən iri sənaye müəssisəsi; 23.Özündə 57 üzv və 11 tərəfdaş dövləti birləşdirən dünyanın ən böyük regional təşkilatı.

Soldan sağa: 1.Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində ilkin maarifçiliyin nümayəndəsi; 5.ABŞ və Kanadada göl; 7.Xaçmaz rayo-

nunda kənd; 8.Partlayıcı qurğu; 10.Qubadlı rayonunda kənd; 12.Hollivudda məşurlaşmış ilk ispan aktyoru; 14.Azərbaycanın milli rəqsi; 16.Məkkənin 21 kilometr cənub-şərqindəki Hərəm sərhədləri xaricində qalan ovalıq görünüşlü ərazi (dağ); 19.İctimai nəqliyyat vasitələrində və inzibati binaların girişində quraşdırılan xüsusi kart və ya jetonla işləyən keçid sistemi; 20.Hər hansı bir yarış və ya müsabiqədə qaliblərə təqdim olunan mükafat; 24.İlk dəfə V.Gərayzadənin W-trio qrupunda çıxış edən, daha sonra solo ifaçıya çevrilən müğənni; 25.Azərbaycanın ilk müdafiə naziri; 26.Gəmidə aspaz; 27.Vaxtılıq ABŞ-da gənclərin taxta parçalarına təkrar taxaraq məşğul olduqları idman növü.

Tərtib etdi: Rafael

Qazetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Şərif; 2.Xəzər; 3.İyde; 4.Sandal; 5.Diametr; 6.Admiral; 9.Foton; 11.Osa; 13.Ənbər; 14.Pikasso (Pablo); 15.Torpedo; 17.Upa; 18.Bamako; 21.Toner; 22.Tarif; 23.Okno.

Soldan sağa: 1.Şxlinski; 5.Dua; 7.Rezident; 8.Laym; 10.Ford; 12.Manometr; 14.Patent; 16.Toğrul (Nərimanbəyov); 19.Kərgədan; 20.Ştat; 24.Sxem; 25.Baykonur; 26.Ovo; 27.Xronoqraf.

idman

Vergilər Nazirliyinin əməkdaşı dünya çempionudur

Yunanıstanın paytaxtı Afina şəhərində 50-yə yaxın ölkənin kinqoksinq ustalarının iştirakı ilə dünya çempionatı keçirilmişdir.

Çempionatda ölkəmizi 7 idmançı təmsil etmişdir. 60 kq çəki dərəcəsinə mübarizə aparan milli komandamızın üzvü Eduard Məmmədov bütün rəqiblərinə qalib gələrək, qızıl medala sahib olmuşdur. 70 kq çəki dərəcəsinə isə indiyədək bir çox beynəlxalq səviyyəli yarışlarda Azərbaycanı layiqincə təmsil etmiş Azər Aslanov çıxış etmişdir. İdmançımız İtaliya və Ukrayna nümayəndələrinə qalib gələrək finala vəsiqə qazanmışdır. Həlledici görüşdə İspaniya kinqoksçusu ilə qarşılaşan həmyerlimiz bu dəfə də güclü rəqibini üstələyərək, dünya çempionu adına layiq görülmüşdür. Xatırladaq ki, A.Aslanov tanınmış

idmançı olmaqla yanaşı, həm də Vergilər Nazirliyinin əməkdaşdır. Çempionatda daha bir kinqoksçumuz - veteranlar arasında keçirilən yarışda mübarizə aparan Albert Qə-

ribov da 1-ci yerə sahib olmuşdur. Maraqlıdır ki, A.Qəribov, həmçinin, Azər Aslanovun məşqçisidir.

Azərbaycan millisi qitə birincisi olmuşdur

Estoniyanın paytaxtı Tallində yeniyyətəmlər arasında keçirilən cüdo üzrə Avropa çempionatına yekun vurulmuşdur.

Azərbaycan Cüdo Federasiyasından bildirmişlər ki, yarışda 40 ölkədən 438 cüdoçu (180 qız, 258

oğlan) birincilik uğrunda mübarizə aparmışdır. Çempionatın ilk günü Hidayət Heydərov (60 kq) və Leyla Əliyeva (40 kq) qızıl, İlkin Babazadə (55 kq) gümüş, Natiq Qurbanlı (50 kq) və Rüfət Tağızadə (55 kq) bürünc medala sahib olmuşlar. Yarışın ikinci günü 66 kiloqram çəki

düçüncü mübarizə aparan cüdoçumuz Elnur Əhmədli komandamıza daha bir gümüş medal qazandırmışdır. Beləliklə, Azərbaycan cüdoçuları qitə birinciliyini 6 medalla (2 qızıl, 2 gümüş və 2 bürünc) başa vuraraq komanda hesabında birinci olmuşlar.

Yeniyyətə güləşçilərimizin Avropa çempionatında möhtəşəm qələbəsi

Monteneqronun Bar şəhərində yeniyyətə güləşçilər arasında Avropa çempionatı başa çatmışdır. Yarışın ilk günündə Məhəmmədli Əliyev (58 kq) və Nurməhəmməd Hacıyev (85 kq) finalda Türkiyə təmsilçiləri ilə, Abdulmuslim Muxuddinov (69 kq) isə ermənistanlı güləşçi ilə qarşılaşmışlar. Hər üç güləşçimiz həlledici mərhələdə qalib gələrək Avropa çempionu adını qazanmışdır.

Çempionatın ikinci günündə 63 kiloqram çəki dərəcəsinə həmyerlimiz Teymur Məmmədov ardıcıl olaraq bütün görüşlərini qələbə ilə başa vuraraq, Avropa çempionu adını qazanmışdır. Şamil Sadullayev (76 kq) ilk görüşdə ermənistanlı rəqibinə uduzsa da, yarımfinalda məğlub olmuş, bürünc medal uğrunda görüşdə isə Polşa güləşçisini məğlub edərək Avropa çempionatını üçüncü pillədə başa vurmuşdur. Fazil Həsənov (46 kq) və Vurğun Əliyev (54 kq) də bürünc medala sahib olmuşlar.

Beləliklə, ümumilikdə 4 qızıl və 4 bürünc medal qazanan yeniyyətə sərbəst güləşçilərimiz komanda hesabında Avropa çempionu olmuşlar.

Çempionatda nisbətən zəif çıxış edən yeniyyətə qızlarımız cəmi 1 bür-

rünc medalla kifayətlənənlər də (Türkan Nəsirova, 43 kq), əvəzində yunan-Roma güləşçilərimiz yığmamıza daha 6 medal qazandırmışlar. Niyazi Məmmədov (54 kq) yarımfinalda bürünc medal qazanmışdır. Sənan Əlimirzəyev (63 kq) bütün rəqiblərindən üstün olmuş və Avropa çempionu adını qazanmışdır. İslam Abbasov (76 kq) da finaldakı maneəsiz irəliləmişdir. Final qarşılaşmasında pöhləvanımız almaniyalı rəqibinə məğlub olmuş və gümüş medalla kifayətlənmişdir.

Beləliklə, Avropa çempionatında mübarizə aparan yunan-Roma güləşçilərimiz ümumilikdə 2 qızıl, 2 gümüş və 2 bürünc medal qazanmışlar. Komanda hesabında Rusiya birinci, Azərbaycan güləşçiləri ikinci sırada qərarlaşmışlar.

mozaika

Kaliforniya sahilində əcnəbi biznesmenlər üçün gəmi tikiləcəkdir

tam ciddi

Bir qrup sahibkar Kaliforniya sahilində qeyri-adi layihəni həyata keçirməyə hazırlaşır. Bu layihə iş vizası olmadan ABŞ-da işləyən proqramçılar və biznesmenlər üçün nəzərdə tutulmuşdur. «Spiegel» jurnalı yazır ki, sahilədən 22 kilometr aralıqda onların istihbarət, işləməsi və yaşaması üçün yüksək texnologiyalı gəmi inşa ediləcəkdir.

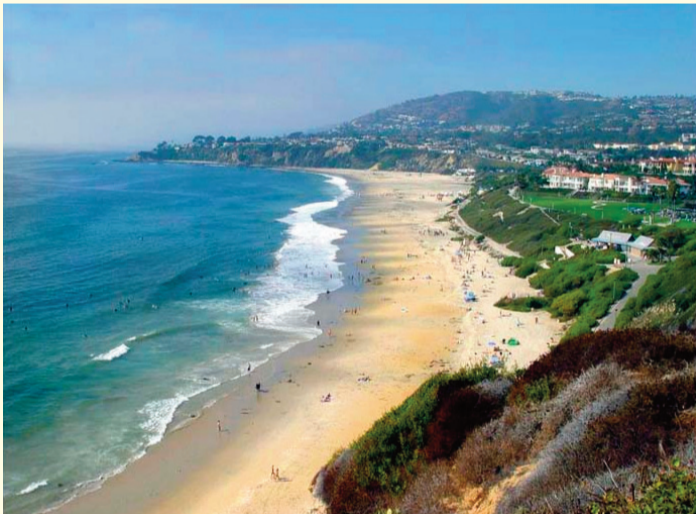
Bu gəmi sahilədən aralıq, təhlükəsiz bir yerdə yaradılacaqdır. Belə ki, bir tərəfdən, cinayətkarların (və polis) bura gəlib çıxması asan olmayacaq, digər tərəfdən isə gəminin sakinləri lazım gələndə cəmi bir saata Silikon vadisinə üzüb çata biləcəklər. Bunun üçün gəmi gündə iki dəfə sahilə gəlib-qayıdan xüsusi katerlərlə təchiz olunacaqdır.

«Blueseed» layihəsinin müəllifləri Dario Mutabdzıyaya və Maks Marti belə hesab edirlər ki, dövlət xarici mütəxəssislər üçün həddindən artıq lazımsız bürokratik əngəllər yaradaraq onların ABŞ-da öz ideyalarını və iddialarını həyata keçirməyə mane olur. Üzən ev-ofis ilk növbədə belə adamlar üçün nəzərdə tutulmuşdur. Əvvəlcə gəmidə min nəfərədək adam yerləşdirmək planlaşdırılır. Onlar üçün gəmidə yaşayış evləri, ofislər, konfrans zalları, fitness mərkəzləri, kafelər yaradılacaqdır.

Məqsədyönlü və perspektivli işçilər üçün gəmidə aylıq yaşayışın dəyəri 1,2 min dollardan 3 min dollara qədər olacaqdır. Layihənin müəllifləri

belə hesab edirlər ki, Silikon vadisində ofis kirayəsinin neçəyə başa gəldiyi nəzərə alınarsa, bu, çox sərfəli təkliftir.

Viza və vergi məsələlərinə gələndə isə, Ameri-

rika turist vizası ilə ildə 180 günədək «gəmidə» qalmaq mümkün olacaqdır, çünki o, Baham adaları bayrağı altında üzəcəkdir. Müvafiq olaraq, biznesmenlər əmək fəaliyyəti ilə məşğul olduqlarına görə dövlətə heç bir ayırmalar ödəməyəcəklər.

«Blueseed» layihəsinin müəllifləri artıq xeyli çətinliklərlə qarşılaşsalar da, layihənin gələcək işə salınacağına ümid edirlər. Dario Mutabdzıyaya və Maks Marti təqribən 30 milyon dollarlıq kirayə üçün hələ münasib gəmi tapmamışlar. Axı gəmini həm də yanacaq, hər cür avadanlıqla təchiz etmək lazımdır. Layihənin müəllifləri onun işə salınmasının dəqiq tarixini göstərə bilmirlər.

Dostluq insana sağlamlıq verir

Şimali Karolina Universitetinin alimləri öz fəkültələrinin 65 nümayəndəsinin vəziyyətini araşdıraraq belə bir maraqlı fakt müəyyən etmişlər ki, insanlar arasında yaxşı dostluq münasibətləri onların sağlamlığını xeyli möhkəmləndirməyə və müsbət emosiyalar bəxş etməyə qadirdir.

Tədqiqatın rəhbəri psixologiya professoru Barbara Frederikson bildirmişdir ki, insanlar «gündəlik müsbət emosiyalar rasionunu artırmaqla» özlərinin fiziki sağlamlığını dəyişmək imkanına malikdirlər. Sınaq iştirakçılarının yarısı adi həyatını yaşamış, digər yarısı isə xüsusi təcrübələrdə iştirak edərək yaxın adamlarını düşünmüş, onlarla müsbət münasibətlərdə olmuşdur. Belə məşğələlər iki ay müddətində hər gün bir saat davam etdirilmişdir. Tədqiqat nəticəsində məlum olmuşdur ki, sınaqda iştirak etmiş insanların azan sinirinin funksionallığı daha yüksəkdir və müvafiq olaraq bu adamlar daha çox müsbət hisslər keçirmişlər.

Dünya üçün Günəşdən müdafiə sistemi

elm

Amerika Aviasiya və Kosmos Dairəsi (NASA) dünyanı Günəşin yaydığı zərərli maddələrdən qoruyan və manyetosfer olaraq bilinən nəhəng «sehrli şar»ın fotosəklini nümayiş etdirmişdir.

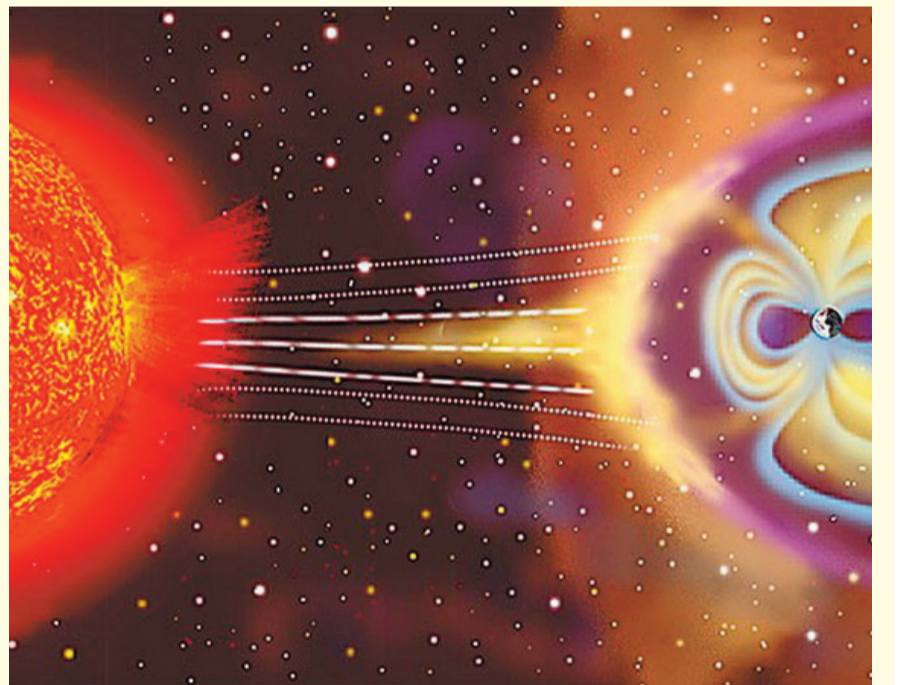
Fotosəkilərdə dünyanı əhatə edən manyetosferin sürəti və yaratdığı enerji görünür. Fotosəkilərdə manyetosfer buludunun yaratdığı partlayışlar da diqqət çəkmişdir.

Günəşin zərərli maddələrinin atmosferə daxil olmasına maneə törədən qalxan zərərli maddələrin çarpması ilə böyük bir dalğalanma yaranmasına gətirib çıxarır.

NASA-nın Goddard Kosmos Uçuş Mərkəzinin əməkdaşı Lynn Uilson

manyetosferdəki maqnetik titrəyişlərin zərərli hissəcikləri Yerdən uzaq tutduğunu söyləmişdir. Uilson bu titrəyişlərin manyetos-

fer içində qasırgaya gətirib çıxardığını və bunun ünsiyyət peyklərinə belə təsir edə bildiyini demişdir.

Əsgərlikdən müəllimliyə

maraqlı

Britaniya hökumətinin hazırladığı yeni proqram istefaya çıxan və əksəriyyətinin ali təhsil olmanın hərbiçilərinin müəllimlik peşasına yiyələnməsinə imkan verəcəkdir. Ölkə ictimaiyyəti bunu birmənalı qarşılamır.

Hakimiyyət orqanları yüksək ixtisaslı hərbiçiləri iki il ərzində məktəb müəllimlərinə çevirməyi vəd edirlər. Təhsil naziri David Lous bəyan etmişdir ki, silahlı qüvvələrimizin keçmiş nümayəndələrindən əla müəllimlər çıxıb bilər.

Müəllimlərin həmkarları itti-faqı ordudan tərxis olunmuş hərbiçilərin uşaqlarla davranmağı öyrənmələri üçün iki ilin ki-

fayət edəcəyinə şübhə ilə yanaşır.

Maraqlıdır ki, özünü məktəb müəllimi rolunda sınaq imkanını bütün dövlət qulluqçuları arasında yalnız hərbiçilərə verəcəkdir. 2014-cü ilin yanvarından silahlı qüvvələrin ciddi seçimi mərhələsindən keçmiş nümayəndələri həftədə dörd dəfə ümum-təhsil məktəblərində dərs keçməyin incəliklərini öyrənəcək, bir dəfə isə universitetlərdə təhsil alacaqlar. İkiillik kursu başa vurduqdan sonra onlar diplomlu müəllimlər kimi istər yuxarı siniflərdə, istərsə də ibtidai məktəblərdə işləyə biləcəklər. Müdafiə Nazirliyində hesab edirlər ki, hərbiçilər uşaqlara yetkinlik dövründə lazım olan intizamlılıq, liderlik arzusu və komandada iş-

ləmək bacarıqlarını aşılaya biləcəklər.

Lakin müəllimlər hərbiçilərə xəbərdarlıq edirlər ki, rotanı və sifli idarə etmək bir-birindən fərqli məsələlərdir.

Məktəb müəllimlərinin həmkarları itti-faqının bəyanatında deyilir: «Siz şagirdlərlə eynən öz hərbi hissələrinizin nümayəndələri ilə olduq kimi davranacağınızı düşünürsünüzsə, onda müəllim kimi qarşılaşacağınız çətinlikləri əsla düzgün qiymətləndirmirsiniz».

Artıq bir çox valideynlər öz uşaqlarını «kəbud hərbiçilərin» öyrətmələrinin istəmədiklərini bildirmişlər.

Proqramın nəticələri isə ən tezi gələcək məlum olacaqdır.

Müdrüklər deyib ki...

«Elə bir qanunsuz mənfəət ola bilməz ki, qanuni mənfəətdən üstün olsun».

Jan Jak Russo (1712 – 1778)

